

ESPOON SOTAVETERAANI

4/2011

Professori Kimmo Porkka esitelmöi 24.10. syövän täsmähoidosta. Esitelmän tiivistelmä seuraavassa numerossa.

- Kuva Matti Kaltokari

Sosiaalitet vuonna 2012 sivu 20, lue ja säilytä.

ESPOON SOTAVETERAANIT ry

Perustettu 1959
Jäseniä 1240,
naisjaostossa 199 jäsentä

Toimisto ja postiosoite:
Ukonvaaja 4
02130 Espoo

Toimistonhoitaja Liisa Nyfors
Toimistosiihteeri Kirsti Ilveskero

Osoitteenmuutokset tehdään toimistoon

Toimisto avoimna

Ma-To klo 9.00–12.00

Pe klo 9-15.00

Puh./faksi 452 5721

Sähköposti:

espoon.sotaveteraanit@luukku.com

Kotisivut:

www.espoonsotaveteraanit.fi

Korsu, Tapiola
Menninkäisentie 2

HALLITUS 2011

Eino Luostarinen, puheenjohtaja
455 4535, 050 590 4135
Kaskenkaatajant. 9 C 17, 02100 Espoo

Leo Tonttila, 1. varapuheenjohtaja
46 1584, 02 738 5720, 041 461 5584
Kontiontie 3 A 8, 02110 Espoo

Paavo Salo, 2. varapuheenjohtaja
050 555 9071
Harjutie 13 A, 02730 Espoo

Pirkko Arminen 46 3707
Iltaruskontie 3 C 16, 02120 Espoo

Raimo Elonsalo 2963 725
Eerikinkallio 3 B 6, 02400 Kirkkonummi

Hannu Pohjanpalo 0500 475 370
Sepontie 3 E 25, 02130 Espoo

Olli Ollila 2962 093
Bronrinne 3 as. 18, 02480 Kirkkonummi

Irma Ruuskanen-Sere 884 0075
Iltatie 10 C, 02210 Espoo

Hannu Särkiö 813 7331
Alakartanontie 15 D 21, 02360 Espoo

Eero-Juhani Juhola, 802 6501
hallituksen sihteeri
Merivirta 13 C, 02320 Espoo

TOIMIHENKILÖT 2011

Eero-Juhani Juhola, toiminnanjohtaja 802 6501
Merivirta 13 C, 02320 Espoo

Marja Nurmisalo, taloudenhoitaja 52 2551
Kruununkuja 5 A, 02180 Espoo

Leo Tonttila, jäsenihteeri 461 584
Kontiontie 3 A 8, 02110 Espoo

Juhani Manner, lippuvastaava) 050 531 8945

Väinö Rantio, Korsun isäntä 412 2535

TILINTARKASTAJAT

Maija Kaukoranta 412 8388
Toppelundintie 3 A 10, 02170 Espoo

Arnold Stubin 803 9544
Koukkuniementie 17 M, 02230 Espoo

TUKINEUVOSTO

pj Juha Kurkinen 0400 469 484
si Harri Ala-Kulju 884 5004

TIEDOTTAJA

Pertti Sassi 050 369 4925
Sepetlahdentie 7 A 21 02230 Espoo

VALIOKUNNAT JA JAOSTOT

Puheenjohtaja (pj), sihteeri (si) ja rahastonhoitajat (rh), tiedottaja (ti))

Vaalivaliokunta: pj Pekka Tuomisto 884 3224
si Eero-Juhani Juhola 802 6501

Työvaliokunta: pj Eino Luostarinen 455 4535
si Eero-Juhani Juhola 802 6501
Leo Tonttila 461 584, 041 461 5584
Paavo Salo 050 555 9071

Huomionosoitusjaosto (HJ):
Hannu Pohjanpalo 0500 475 370
46 7314 tai 050 556 9301

Perinteensiirron kouluryhmä (PK):
pj Pekka Kontu 050 379 1061
si Eero-Juhani Juhola 802 6501

Espoon yhteinen hengellinen toimikunta (EHT):

pj Martti Toivanen 460 342

Kirkkonummen jaosto (KI):
pj si Raimo Elonsalo 296 3725
ti Jorma Hakala 298 8302
rh Jussi Luutonen 298 8506

Kulttuurijaosto (KJ):
pj Raimo Riikonen 809 2603
si Eeva Kalin 040 756 8219
rh Sirkka Lumme 541 4854

Kuntoliikuntajaosto (KU):
pj Aulis Lintunen 803 1210
si Irja Kosonen 884 9334
rh Pertti Sirén 044 030 3142

Lehtijaosto (LE): pj Niilo Ihamäki
040 518 2193
toim.siht. Kirsti Ilveskero 050 331 4774
si Hilikka Tamminen 46 1448

Naisjaosto (NA): pj Sylvi Virtanen 801 1262
si Anja Hakanen 881 1982
rh Maj-Lis Mustonen 46 3521

Pohjoinen toimintajaosto (PT):
pj Kari Närhi 040 419 1983
si, rh Pirkko Heikkinen 596 862

Seppelijaosto (SE): pj Stig Roudasmaa
462 682, 040 543 5567

Soitinyhtye (SY): pj Eino Luostarinen
455 4535, 050 590 4135
si, rh Aulis Javela 541 8170

Sosiaalijaosto (SO):
pj Paavo Salo 050 555 9071
vpj Irma Ruuskanen-Sere 884 0075
kuntoutussiihteeri Pertti Sirén 044 030 3142
kuntolomasihteeri Sinikka Lallukka
050 514 6010
rh Helena Luukkonen 884 5943

Sotaveteraanikuoro (KR):
pj Lauri Lehtonen 0400 542 527
kuoronj. Kai Vahtola 52 4787
kuoron varaj Pekka Kontu 050 379 1061
toimintasihteeri Pertti Kosonen 040 716 3693
isäntä, lipunkantaja, vpj Matti Mäkeläinen
040 549 0562
rh Irja Kosonen 884 9334

Kuoron naistoimikunta:
pj Kaija Nieminen 529 571

Valistusjaosto (VJ):
pj Yrjö Viitasaari 452 4662, 0400-706770
vpj Jaakko Seiro 412 8398 tai 040 518 8914
si, rh Raimo Ilveskero 541 9722 tai
0500 206527

Oikeusneuvonta: Pentti Lehtola 684 8320

ESPOON SOTAVETERAANI

ESPOON SOTAVETERAANIT ry:n
JÄSENLEHTI ISSN 0786-1540

Julkaisija

Espoon Sotaveteraanit ry

Toimitus

Päätoimittaja Niilo Ihamäki 040 518 2193
Toimitussiht Kirsti Ilveskero 050 331 4774
Kuvasihteeri Matti Kaltokari 040 522 2872

Toimitusneuvosto

Paavo Friman
Raimo Forsten
Marjatta Konttinen
Anna Laasola
Pertti Sassi
Hilikka Tamminen
Martti Toivanen

Ilmoitushankinta

Marja-Terttu Kuittinen 040 546 2201
marjaterttu.kuittinen@saunalahti.fi

Kirjapaino

PunaMusta Oy, Joensuu 2011

Rintamaradiot viihdyttivät ja toimivat tiedonvälittäjinä

- 3 Rintamaradiot viihdyttivät ja toimivat tiedonvälittäjinä
- 4 Puheenjohtaja
Toiminnanjohtaja
- 5 Jouluna virstanpylväällä
- 6 Stalingradin Joulumadonna
- 7 YK -sotilaan joulu Välimeren saarella
- 8 Jaakko Seiro – medisiinistä valistusta
- 9 ”Meillä on vain
- 10 Kuoro kulttuurimatalla Sastamalassa
- 11 Viipurilla on lämmin sija Leo Tonttilan sydämessä
- 12 Yökön joulu vuonna 1941
- 13 Kaukalahden rahapuu
Pikapuhelu
- 14 Pelastiko Sinimäki Suomen?
- 18 Kolonna
- 19 Paasikiven autonkuljettajana Pirunnyrkki
”Ensiapulaukkuni”
- 20 Sosiaalijaosto
- 21 Kuriton Mannerheim
Muilutetun selviytymistarina
- 22 Puolustusvoimat uudistetaan Suomen puolustuskyvyn uskottavuus säilyttäen
- 23 Maailmankaikkeuden synty
- 24 Borreliaosipotilaan kokemukset
- 25 Kenttäpostia
- 26 Väkiältä ja televisio
- 27 Isänmaallinen hortensia
- 28 Muistikuvia sotavuosilta ja niiden jälkeenkin
- 29 Kevään teatteriohjelmat 2012
- 30 Toimintakalenteri
Maanantaiesitelmät
- 32 Kuntokortti

Lehden piirroksia Nora Luoma

Lehti 1/2012
postitetaan vk 8
Aineisto toimitukselle
la 31.12.2011 mennessä

Heikki Neva kirjoitti lehtemme viime numerossa mielenkiintoisesti isänsä toimittamasta kenttälähehdestä.

Myös rintamaradiot olivat sodanajan tiedonvälityksen erikoisuus. Tiedon tarvehan oli suuri, kun elettiin eristettyä elämää. Siviilistä kulkeutuneilla vastaanottimilla yritettiin Yleisradion lähetystyksiä kuunnella, mutta etäisyys Lahden asemalle oli liian pitkä ja kuuluvuus huono.

Rintamaradioita perustettiin heti hyökkäysvaiheen päätyttyä 1941 välittämään uutisia, tuomaan vaihtelua asemasodan aikaiseen yksitoikkoisuuteen ja pitämään mielialat korkealla. Viihdykkeeksi lähetettiin lähinnä rintamamiesten suosimaa musiikkia.

Ensimmäisenä rintamaradiona perustettiin Aunuksen radio Äänislinnaan. Ohjelmapäällikkönä toimi **Pekka Tiilikainen** – myöhempi ”sinivalkoinen ääni”. Muita vakioesiintyjä olivat **Kauko Käyhkö** ja **Oke Tuuri**. Maaselän radio perustettiin Karhumäkeen. Sen kuuluttajana toimi **Tapio Rautavaara**. Kannaksen radio toimi Valkjärvellä **Olavi Virran** komennossa. Rukajärvelle perustetun Korven Radion päälliköksi kutsuttiin näyttelijä **Kauko Kokkonen**. Rintamilla viihdytyskiertueen vetäjänä liikkunut Kokkonen muisteli myöhemmin, että Korven radio oli vihollisen tykkätulen kantoalueella.

Rintamaradioiden ohjelmiston rungon muodosti kevyt musiikki. Aunuksen radiossa kävivät esiintymässä **Repe Helismaa**, **Tauno Palo**, **Lulu Paasipuro**, **Aulikki Rautavaara** ja Harmony Sisters. Radioalloilla soivat *Kaunis on*

luoksesi kaipuu, *Siks oon mä suruinen*, *Äänisen aallot* ja *Katupoikien laulu*. Levytoivomusten lomassa luettiin rintamamiesten terveisiä. Valistusupseerit lähettivät rintamajoukoista esiintyjä soittamaan, laulamaan ja pakinoimaan.

Itä-Karjalan väestölle lähetettiin myös karjalanmurteisia uutisia. Rintaman yli suunnattiin venäjänkielisiä uutislähetystyksiä.

Arkaluonteisissa asioissa noudatettiin erityistä harkintaa.

Rintamaradion tavanomainen päivä alkoi aamuseitsemältä äänilevyllä ja hyvän huomenen toivotuksella. Yleisradion ohjelmien releointilähetystenä saatettiin kuulla aamuhartaus, sanoma-lehtikatsaus ja sotatoimikatsaus. Keskipäivän lähetykseen voi kuulua puolustusvoimain ohjelmaa ja tiedotuksia. Iltapäivällä ja illalla oli viihdepainotteista ohjelmaa.

Rintamaradioiden kuuntelua varten korsuporukka hankki yleensä yhteisen vastaanottimen, tavallisesti ”Pikku-Martin”. Siviiliin lähdetessä vastaanotin arvottiin syksyllä 1944, jolloin rintamaradiot vaikenivat.

Minulta, kuten ehkä muiltakin, on joskus kysytty, oliko sodan kokemuksesta mitään hyötyä myöhemmin siviilissä. Kysymykseen olen voinut vastata myöntävästi. Vaatimattomat esiintymiseni Kannaksen radiossa sytyttivät kipinän niihin tehtäviin, joista myöhemmin tuli elämän mittainen työ.

Niilo Ihamäki

Korven radion päällikkö Kauko Kokkonen ja kuuluttaja Reino Leppänen (oik) muistelivat rintamaradion toimintaa 7.4. 1987 Yleisradiossa. Muistoja kirjoitteli Niilo Ihamäki.

Varapuheenjohtaja

Oli lokakuun viimeinen sunnuntai-illansuu ja pimeyskin ehtinyt tulla, kun kellot oli siirretty tunnilla taaksepäin näyttämään talviaikaa. Puhelin pirisi ja soittajaksi esittäytyi lehtemme päätoimittaja.

Hänen viestinsä oli seuraava: ”Yhdistyksemme puheenjohtajan palsta lehden joulukuun numerossa uhkaa jäädä tyhjäksi. Puheenjohtajalla on tilapäinen este, joten varapuheenjohtajan puheenvuoro ko. palstalla olisi toivottava. Aikaakin on runsaasti – kokonainen vuorokausi.”

Tehtävänanto oli selkeä. Sosiaalijaostolle aukeni oiva tilaisuus selvittää asioitaan lehden lukijoille. Kumma sattuma, että juuri tähän lehden numeroon jaosto oli päättänyt uusia sivunsa perusteellisesti päivittäen tiedot vuotta 2012 koskeviksi.

Seuraavassa haluankin korostaa eräitä sosiaalijaoston tukitoiminnassa huomioonotettavia seikkoja. Ensimmäinen ylittämätön ehto on, että tuen hakijan on oltava yhdistyksemme jäsen ja että tuet koskevat pääasiassa tunnuksen omaavia veteraaneja. Veteraanivastuu-keräysten tuotoista saatujen määrärahojen turvin on veteraaneille suunnattujen tukien määrää saatettu lisätä ja jopa kehittää uusia tukimuotoja. Samoin puolisojäsenet ja jäsentemme lesket ovat päässeet eräiden tukien piiriin ja vähäisessä määrin myös aktiivisessa toiminnassa olevat jaostojen työntekijät.

Sosiaalijaosto toivoo, että lukijakuntamme tutustuisi perusteellisesti jokaisessa lehtemme numerossa julkaistavaan **sosiaalijaoston sivuun**, josta tukimuodot ja -määrät, hakuohjeet ja kaikki yhteystiedot on selkeästi luettavissa. Näin toimien voimme välttää

myös tarpeettomia puhelimitse tapahtuvia kyselyitä.

Vuoden 2012 alusta lukien sivullamme kerrotaan uudesta tukimuodosta: **lääkekorvaukset**. Melko suuren muutoksen kokevat puolestaan **avustajapalvelut**, sillä 1.11.2011 alkaen Kaunialan Sairaala Oy:n tarjoamat avustajapalvelut siirtyvät Helsingin ja Uudenmaan eri sotavetreraanijärjestöjen kehittämälle, avustajapalveluja välittävälle organisaatiolle. Yhteydenottoja varten tarpeelliset puhelinnumerot löytyvät myös sosiaalijaoston sivulta tässä lehdessä. Kerrottakoon vielä, että jo käytössä olleiden siivousym. avustajapalveluihin osoitettujen maksusitoumusten lulumäärää sekä euromäärää korotetaan vuoden 2012 alusta lukien.

Kylpyläkuntoutuksiin osoitetaan varoja edelleenkin. Perustelluista syistä myös henkilökohtaisen avustajan ottaminen mukaan kuntoutusmatkalle on mahdollistettu.

Silmälasihankinnoista aiheutuvat kulut korvataan aikaisemman käytännön ja euromäärän mukaisesti, samoin kaupungin korvattavien hoitojen jälkeen tarpeelliset jalkahoidot. Sensijaan ns. avokuntoutuskorvausten vuotuinen yläraja korotetaan ensi vuoden alusta lukien 500,- euroon.

Vielä lyhyet maininnat parista asiasta: Yhdistyksemme espoolaisten veteraanijäsenten avustusten kokonais-euromäärä on rajattu, joten kaikki tukivalikoiman edut eivät välttämättä mahdu vuoden aikana korvattaviin ja että uusien jäsenten osalta tuet ”laukeavat” anottaviksi vasta vuoden kestäneen jäsenyyden jälkeen. Luethan lisäksi Helsingin piirin julkaisemasta lehdestä, mitä tukia sieltäkin on anottavissa!

Hyvät lukijat! Näillä tiedoilla ja tämän lehden sosiaalijaosto-sivua tutkaillen jatkamme vuodelle 2012.

Reipasta kuntoutusta ja hyvää terveyttä!

Paavo Salo

Hallituksen varapuheenjohtaja
Sosiaalijaoston puheenjohtaja

Toiminnanjohtaja

Matkustaminen on mukavaa ja avartavaa ja varsin monet iäkkäät veteraanimekin käyvät edelleen matkoilla ja myös ulkomailla. Matkalla niin kuin kotonakin on joskus vaara tarjolla liukastumisen ja kaatumisen muodossa. Seurauksena saattaa olla pahojakin vammautumisia. Vielä jos semmoinen sattuu ulkomailta, ollaan pahassa pulassa. Apua on kuitenkin saatavissa paikallisista sairaaloista ja terveyskeskuksista, mutta silloin on tärkeätä, että mukana on **kansainvälinen sairaanhoitokortti**. Sen saa KELAn toimistosta pelkällä puhelinsoitolla. Jos sitä ei ole ennen matkaa hankittu, voi käydä niin, että laskut tuleekin itse maksettaviksi. Se olisi ikävä matkalla saatu opetus.

Eero-Juhani Juhola

Toimitussihteerimme vaihtuu.

15 vuotta tehtävää hoitaneen **Marjatta Konttisen** työtä jatkaa veteraaneille Ukonvaajasta tuttu toimitussihteeriksi **Kirsti Ilveskero**. Kirstin puhelinnumero on 050 331 4774 ja sähköpostiosoite kirsti.ilveskero@gmail.com.

Aineisto lehteen os.

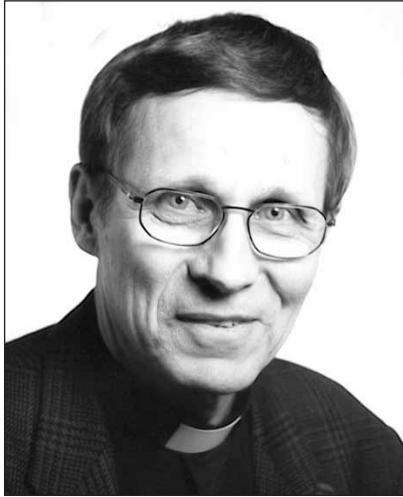
Päätoimittaja
Niilo Ihamäki, Mäntyviita 10 F,
02110 Espoo,
niilo.ihamaki@hotmail.com tai
Toimitussihteeriksi
Kirsti Ilveskero, Jääskentie 3 A
02140 Espoo
kirsti.ilveskero@gmail.com

Jouluna virstanpylväällä

Adventti aloittaa jälleen uuden kirkkovuoden, joka muistuttaa Jumalan pelastusteoista vuoden varrella ja tuo ne aina uudelleen elämäämme. Parhaillaan menossa olevat viikot, adventtiaika, ovat valmistautumista tähän juhlaan. Siksi sen liturginen väri on violetti tai sininen, katumuksen, odotuksen ja valmistautumisen väri. Odotus päättyy jouluun, läntisen kristikunnan suurimpaan juhlaan.

Ensimmäinen joulu oli historian merkittävin virstanpylväs, aikakausien saranakohta, jonka mukaan ajoitamme vuosien kulun. Siitä alkoi ihmiskunnalle uusi sovituksen aikakausi. Näin joulun paras lahja on aina ollut joulun sanoma: Teille on syntynyt Vapahtaja. Tämä koettiin todeksi varsinkin rintamalla, missä joulua vietettiin välillä hyvinkin karuissa oloissa. Tuolloin välttämättä haluttiin veisata jouluvirsi ja kuulla tuttu jouluevanke liumi ei vain tunnelman vaan itse sanoman vuoksi. Joulua seuraa pian uusivuosi, mitä vanhastaan on kutsuttu myös uudeksi jouluksi. Se on enemmänkin maallinen kuin kirkollinen juhlapyhä. Sen liturginen väri, valkea, viittaa kuitenkin juhlan kirkollisuuteen.

Nämä kaksi juhlaa, joulu ja uusi vuosi saavat varttuneeseen ikään ehtineet miettimään elämäkulkua. Kun mittarissa on vuosikymmeniä lähes yhdeksän, mieleen nousee kysymys, oliko tämä viimeinen vai näenköhän vielä seuraavan joulun.

Ehkä ajatuksemme voivat karata miettimään myös menneitä, ankeita sota-ajan ja sitä seuranneiden korttiaikojen jouluja.

Oman elämämme kulkua miettiessämme virstanpylväs on kuitenkin vuoden vaihtuminen. Se saa katseet kääntymään taaksepäin, kertaamaan kuluneen vuoden ja ehkä pitemmänkin ajan tapahtumia. Monenlaisia muistoja on jäänyt mielen varastoon elämän varrelta, myös sota-ajalta. Niistä saamme lukea jatkuvasti veteraani-lehtien sivuilta.

Muistojen joukossa on myös sodan aikaisia hengellisiä kokemuksia, jotka liittyvät Jumalaan turvautumiseen ja häneltä avun saamiseen. Ne eivät ole vähäisin osa näistä muistoista. Vihollisen hyökkäyksen lähestyessä nousi usein huulille rukous, jossa jätettiin oma elämä,

koti ja isänmaa Jumalan väkeviin käsiin ja johdatukseen. Silloin turvauduttiin jumalan antamaan lupaukseen: ”Minä olen sinun kanssasi ja varjelen sinua, minne ikinä menetkin, ja tuon sinut takaisin tähän maahan. Minä en hylkää sinua, vaan täytän sen, minkä nyt olen sinulle luvannut.(1 Moos. 28:15)”. Tähän lupaukseen saamme edelleen luottaa.

Tulevaisuuteen katsoessamme meidän on hyvä palauttaa mieleen Yliopiston almanakassa vanhastaan vuoden ensimmäiselle päivälle merkitty perinteinen rukous: Anna oi Jeesus rauha ja menestys. Sitä rukoiltiin varmasti myös sota-aikana. Pyydettiin rauhaa sekä sodan päättymistä että rauhaa Jumalan kanssa.

Tässä rukouksessa yhdistyvät joulu ja uusivuosi. Todellinen rauhan tuoja on joulun lapsi, Jeesus Kristus, joka avasi meille yhteyden Taivaalliseen Isäämme sovittamalla syntimme syyllisyytemme. Kun rukoilemme menestystä vuoden alkaessa, emme pyydä vain ulkonaisista hyvää vaan Jumalan tahdon toteutumista omassa elämässämme, sillä se on lopultakin suurinta menestystä, mitä voimme elämässämme saada.

Tuo rukous on edelleen ajankohdainen nyt, vaikka elämme rauhan aikaa. Ulkonaisia vihollisiahan meillä ei nyt ole. Mutta sisimpämme kaipaa rauhaa ja sovintoa itsemme, lähimmäisemme ja Jumalan kanssa. Sitä voi etsiä rukouksessa kukin siellä missä elää, omassa kodissa, sairaalassa tai muussa laitoshoidossa. On hyvä myös osallistua kristittyjen yhteiseen kokoontumiseen, jumalanpalvelukseen tai messussa ehtoolliselle, kuulla siellä vapauttava sana, sinun syntisi on annettu anteeksi. Syvin rauha löytyy sieltä, missä ihminen elää läheisessä yhteydessä Luojaansa ja Lunastajaansa. Jumalan antama rauha elää syvällä sisimmässämme, ikään kuin salattuna. Kun meillä on tämä rauha, silloin voimme ottaa turvallisesti vastaan jokaisen päivän, myös sen, jolloin käymme viimeiselle levolle.

Martti Toivanen

Itsenäisyyspäivänä syttyvät kynttilät Espoossa sankarihaudalla kuten muillakin sankarihaudoilla.

Stalingradin Joulumadonna

Tänä vuonna tuli kuluneeksi Saksan ja Neuvostoliiton sodan alkamisesta 72 vuotta. Tämän sodan hirvittävimpiä ja kuuluisimpia taisteluja käytiin Stalingradin kaupungissa. Seuraava kertomus on Stalingradin Madonnasta, joka toi useimmille Stalingradin saksalaisille sotilaille heidän elämänsä viimeisen joulukortin. Kun joitain vuosia sitten näin Berliinissä Stalingradin Joulumadonna, niin se hetki pysäytti ajattelemaan.

Joitakin vuosia sitten kävin Keisari Wilhelmin muistokirkossa Berliinissä. Ostin kirkon myymälästä muutamia postikortteja, joista yksi kortti alkoi erityisesti kiinnostaa. Sen historia osoittautuikin hyvin erikoiseksi, jopa järkyttäväksi. Postikortin tarina alkoi vuonna 1942 Venäjällä.

Vuoden 1942 jouluna oli Stalingradin suuressa motissa Saksan 6. Armeija, lähes 250 000 sotilasta ja kaupungin siviileja, joiden määrää ei tiedetä. Motissa olevan 16. Panssaridivisioonan pappina toimiva lääkäri Kurt Reuber piirsi jouluksi korsunsa seinälle piirroksen ”Linnoituksen Madonna”, joka nyt tunnetaan Stalingradin Madonnana. Hän teki piirroksen venäläisen kartan taakse, koska muuta paperia ei ollut.

Kuva esittää lastaan suojelevaa äitiä ja siihen liittyvät evankelista Johanneksen sanat: ”Valo, elämä ja rakkaus.” Piirroksen ansiosta Kurt Reuberin korsusta tuli lähes pyhä paikka, saarroksissa sekä nälässä ja taudeissa nääntyvien sotilaitten joulukirkko. Joululaulua Stille Nacht, heilige Nacht – jouluyö, juhlayö - säesti venäläisten tykkituli ja pommitukset.

Joulun jälkeen 16. Panssaridivisioonan pataljoonankomentaja sairastui niin pahoin, että hän sai luvan mennä motista lähtevään lentokoneeseen. Reuber pyysi häntä viemään madonnankuvan Saksaan. Pataljoonankomenta-

ja ottikin kuvan mukaansa ja siksi alkuperäisen Stalingradin Madonnan näki ainakin vielä muutamia vuosia sitten Berliinissä Keisari Wilhelmin muistokirkossa.

Madonnan luoja Kurt Reuber kuoli Jelabugan vankileirillä tammikuun 20. päivänä 1944. Ennen kuolemaansa hän piirsi uuden joulumadonna. Tämä valon, elämän ja rakkauden uusi madonna jäi piikkilankojen taakse vankileirille, joilta Stalingradin taisteluista, nälästä, taudeista ja pakkotyöstä vain muutama tuhat eloonjäänyttä saksalaista sotilasta pääsi vuonna 1955 kotimaahan.

Saksan ja sen liittolaisten sotilaita tuhoutui Stalingradin taisteluissa ja vankileireillä yhteensä noin 240 000. Venäläisiä sotilaita kaatui heidän oman ilmoituksensa mukaan 50 000, jonka lisäksi tuli siviiliväestön suuret tappiot.

Paavo Friman

Kirjoitus on aiemmin julkaistu SuomenSotilaassa.

Lähteet: Keisari Wilhelmin muistokirkko, Antony Beevor: Stalingrad, WSOY 2000 ja Hannoverissa painettu postikortti Stalingradin Madonna

YK -sotilaan joulu Välimeren saarella

**Martti Toivanen toimi
YK-joukoissa kahdesti:
pappina ja joukkueenjohtajana**

Veteraanien lehdissä muistellaan paljon sotarintaman tapahtumia. Monet menettivät siellä vaarallisissa tilanteissa nuoruutensa parhaat vuodet. On ymmärrettävää, että nuo ajat ovat jättäneet jälkensä syväälle mieleen.

Joulun lähestyessä veteraanien mieliin palautuvat myös sota-ajan joulut, joita vietettiin karuissa oloissa karbidilamppujen tai lyhtyjen valossa. Joulun sanomaa korsuihin välittivät sotilaspapit. Samalla he jakoivat kotirintamalta tulleita kirjeitä ja paketteja. Tunnelmaa kohottivat jouluvirret ja -laulut.

Olen viettänyt yhden joulun YK:n Suomen pataljoonassa Kyproksella vuonna 1964 toimiessani autojoukkueen johtajana YKSP 1:ssä. Vietimme sitä turvallisissa oloissa, ja siten se poikkesi täysin rintamalla vietetyistä sotaveteraanien jouluista.

Suomen rauhanturvaamistehtävät alkoivat Suezillä ja Kyproksella

Suomesta tuli YK:n jäsen vuonna 1955. Jo seuraavana vuonna Suomalaisille tarjottiin tilaisuus osallistua rauhanturvaamistehtäviin Suezin kanavalla, jonka **Nasser** oli kansallistanut. Kriisi kärjistyi maailmanrauhaa uhkaavaksi Israelin hyökätessä Egyptiin ja Englannin ja Ranskan joukkojen noustessa Port Saidiin. YK:n yleiskokous antoi pääsihteerin **Dag Hammarskjöldin** tehtäväksi muodostaa alueelle YK:n joukot. Niiden tehtävä oli valvoa vihollisuuksien lopettamista ja vieraiden joukkojen poistumista Egyptin alueelta. Suomesta lähetettiin noin 250 miehen muodostama komppania.

Seuraavan kerran suomalaisia tarvittiin keväällä 1964 valvomaan rauhaa Kyproksella, jossa aseelliset selkkaukset turkkilaisten ja kreikkalaisten välillä olivat alkaneet edellisen vuoden puolella. Suomen pataljoonan johto muodostui Suezillä kokemusta saaneista upseereista.

Koska YK:n palveluksessa toimiminen oli tuohon aikaan melko uusi asia, se herätti laajalti mielenkiintoa. Tarjosihan pesti kohtalaisen toimeentulon ja mahdollisuuden nähdä maailmaa kotikontujen ulkopuolelta. Niinpä hakijoita ilmaantui viitisen tuhatta. Tehtäviin valitut tuhat sinibarettista sotilasta herätti paljon huomiota Helsingin kaduilla.

Olin suorittanut varusmiesaikana sotilaspappikurssin. Niinpä ajattelin, että voin toimia upseerin tehtävien ohella myös sotilaspapin apuna, ja rohkaistuinkin kesken opiskelun jättämään hakemukseni. Minut valittiin autojoukkueen johtajaksi, vastuunani oli huolehtia pataljoonan kuljetuskalustosta ja kuljetuksista. Kalusto vuokrattiin englantilaisilta, joilla oli saarella kaksi tukikohtaa. Suomesta vietiin kymmenisen valkeaa Volvo-maasturia.

Joulukuusten karanteeni

Hyvissä ajoissa ennen joulua Suomesta tilattiin joka komppaniaan aidot joulukuuset. Lentokentällä viranomaiset tarkastivat tavaraluettelon. Tarkastajan kynän siirtyessä joulukuusten kohdalle, hän oletti niiden olevan muovisia. Tulin sanoneeksi, että ne ovat aitoja suomalaisia kuusia. Tästä alkoi varsinainen taistelu, sillä saarelle ei saanut tuoda ulkomailta minikäänlaisia kasveja. Kiellolla haluttiin torjua tautien siirtyminen saaren kasvustoon.

Niinpä meiltä vaadittiin rokotustodistusta. Koska sitä ei ollut, niistä aiottiin tehdä iloinen joulukokko. Kun asiasta kinattiin viranomaisten kanssa muutama päivä, pataljoonan huoltopäällikkö ilmoitti tyyliä, että kuuset tullaan hakemaan seuraavana päivänä. Tämän kuultuaan viranomaiset peittivät kuuset pressun alle ja ruiskuttivat ne torjunta-aineilla mahdollisten tautien tuhoamiseksi. Muutaman päivän tuulettamisen jälkeen ne voitiin siirtää sisätiloihin poikiemme iloksi.

Tähystäjä valvoi mm. sotilasajoneuvoliikennettä.

Paras joululahja tuli ylhäältä

Kyproksen maantieteellisestä sijainnista johtuen pimeä tuli vasta iltatuntien aikaan. Niinpä valmistelut ehdittiin suorittaa valoisana aikana. Kussakin komppaniassa järjestettiin oma jouluaaton juhla runsaine ateriaineen. Komppaniamme vastasivat myös illan ohjelmasta, joka koostui joulun sanoman lisäksi paljolti laulusta ja joulumuisteluista. Liikuttavimman puheenvuoron käytti eräs sotilas, joka nousi yllättäen kertomaan omasta rajajääkäriin joulustaan Suomessa. Jouluaaton iltana hän omalla hiihto-osuudellaan katkaisi pienen kuusen viedäkseen sen vartiotupaan. Siellä hän laittoi kamiinan lämpenemään, keitti kahvit, luki jouluevankeliumin ja kaivoi repustaan emännän laittamat jouluruoat. Puheensa päätteeksi hän totesi saaneensa tuona yksinäisenä aattoiltana parhaan joululahjan, lahjan ylhäältä.

Vastavaanlaisen yksinäisen joulun joutuivat viettämään eri puolilla Nicosiaa ja Kyrenian vuorilla sijaitsevissa vartiopisteissä olevat vartijat. Toki heillekin toimitettiin runsas jouluateria.

Leirielämä viehätti minua niin paljon, että jatkoin alkuperäistä puolen vuoden sopimusta samanlaisella jaksolla. Suomeen palattuani suoritin teologian opinnot loppuun. Runsaan vuoden pappispalveluksen jälkeen tuli jälleen kutsu Kyproksen rakkauden saarelle, nyt pataljoonan papin tehtäviin.

Martti Toivanen

Jaakko Seiro – medisiinistä valistusta

Riitta Hari, Leena Palosuo, Riitta Suuronen, Krister Höckerstedt, Ari Harjula, Ville Valtonen...

He ovat kansainvälisesti ja kansallisesti alansa tunnustettuja huippuja. Heidän ja monien muiden yhteinen nimittäjä Espoon Sotaveteraanien piirissä on **Jaakko Seiro**.

Jaakko Seiro on jo lähes 15 vuotta toiminut valistusjaostossa rekrytoiden esitelmäsihteeriksi lukuisan määrän mielenkiintoisia ja lääketieteen viimeisistä virtauksista kertovia asiantuntijoita. Itsekin alansa vielä aktiivisesti seuraavana, hän on mm. Lääkäripäivillä voinut ottaa hihasta kiinni kollegoita, jotka eivät yleensä kieltäydy kutsusta.

Helsingistä Viipuriin ja takaisin
Jaakko Seiro syntyi Helsingissä lokakuussa 1927. Viiden sisaruksensa kanssa sairaalamiljöö tuli heille tutuksi jo lapsuudessa. Väinö-isä oli kirurgi, ja he asuivat Kirurgisen sairaalan virka-asunnossa Viipuriin muuttoon saakka. Isovanhemmat pitivät kauppaa Käki-salmella, jossa isä oli päässyt ylioppilaaksi. Isä sisaruksineen otti itselleen Seiro-nimen **Snellmanin** sijasta. Isän eno oli ottanut nimekseen **Otsakorpi**.

Vuonna 1938 dosentti Väinö Seiro nimettiin Viipurin lääninsairaalan ylilääkäriksi ja perhe muutti Viipuriin. Seiro aloitti Viipurin klassillisessa lyseossa oppikoulun 1. luokalla. Syksyllä 1939 hän toi-

mi lähettinä monen muun lailla jakaen YH-kutsuja kaupungissa.

”Paineen kasvaessa Kannaksella perheemme muutti ensin Viipurista Taipalsaarelle. Kuusankoskella sotilassairaalassa toiminut isämme tuli sittemmin hakemaan perheensä pois Taipasaarelta ja lähetti meidät Ruotsiin Skövdeen. Sieltä palasimme keväällä 1940 Haaparannan kautta Helsinkiin, kun olimme saaneet asuntoasian järjestykseen”, kertoo Seiro.

Koulunkäynti jatkui syksyllä 1940 toisella luokalla Norssissa Helsingissä. Seuraavana syksynä 1941 marraskuussa oli sotilaspojalle jälleen tehtäviä lähettinä Pääesikunnassa. Tämän jälkeen koulua käytiin vuosi ja luokka periaatteella, vaikka normaalia lyhyemmin lukuvuosin. Kesät 1941–43 Seiro kertoo olleensa työpalvelussa Vesunnan kartanossa.

”Helmikuun 1944 suurpommitusten seurauksena osa meistä meni Hämeenlinnaan kouluun. Kolmen tunnin opetuksen jälkeen Tyttölyseossa palasimme kuitenkin Helsinkiin. Rehtori oli kehottanut meitä liittymään ilmatorjuntapalveluun”, muistelee Seiro. Helmikuun 19. päivänä Kouluhallitus oli lopettanut kaikkien lukio-
poikien opetuksen palvelukeh-
tusta tehostaakseen.

Sodanaikaisessa palvelussa Seiro kertoo olleensa maaliskuun puolivälistä syyskuun loppuun 1944; aluksi valonheitinpatterissa Pakilassa ja sitten Rata-patterissa Santahaminassa. Kesällä käytiin palvelun ohessa keskeytynyttä koulun 6. luokkaa. Lokakuussa 1944 koulu jatkui 7. luokalla, vaikka edellisen luokan pohjat olivat jääneet aika hatariksi. Ylioppilas Seirosta tuli keväällä 1947, minkä jälkeen alkoi asevelvollisuuden suorittaminen Isosaaren linnakkeella. Asetus sodanajan palvelun huomioimisesta päätti Seiron varusmiespalveluksen maaliskuussa 1948 ja siviiliin hän kotiutui alikersanttina.

Opintielle

Jaakko Seiro kertoo kirjautuneen-

sa valtiotieteelliseen tiedekuntaan syksyllä 1948. Lääketiede kiinnosti, mutta lukion olematon opetus biologiassa, kemiassa ja fysiikassa ei antanut riittäviä opiskelun edellytyksiä. Niinpä pääpaino koko sen syksyn oli puuttuvien opintojen täydentäminen yksityisesti lääketieteellisen karsintakokeita varten. Onnistuneet karsintakokeet tammikuussa 1949 avasivat tien lääkäriin oppiin.

Kesän 1949 Jaakko Seiro työskenteli Englannissa, jossa kielitaito karttui huomattavasti. ”Jo kouluaikana kaukaa viisas isäni oli ’vaatinut’ poikaansa opiskelemaan kotona englantia”, toteaa Seiro.

Suoritettuaan kurssinsa 1955 Seiro toimi kunnanlääkärien sijaisena Pohjois-Karjalassa kesät 1955 ja 1956 ja valmistui lääkäriksi 1957.

Tämän jälkeen hän toteaa kokeneensa elämänsä kovimman työrupeaman Lahdessa amanuenssinä. Amanuensseja käytettiin lähes ilmaisena työvoimana ja viikonloppupäivystys saattoi kestää perjantai-työvuoron jälkeen maanantai-aamuun. ”Joskus kesällä ainoa silmäyksellinen unta oli potilaan esilääkityksen vaikutuksen aika”, nyt jo hymyssä suin aikaa muisteleva Seiro toteaa.

Asla-stipendiaattina

Syksyllä 1959 monta sataa toiveikasta hakijaa oli kokoontunut Metsätalon auditorioon kielikokeeseen ASLA-stipendiä varten. Pelkästään tämä vaihe karsi puolet hakijoista. Seiro selviytyi kokeesta ja muista testivaiheista päästen stipendiaatiksi Pennsylvanian yliopistoon kirurgian post-graduate opintoja suorittamaan.

Tulijat otettiin vastaan New Yorkin pääkonsulin virastossa, jossa työskennelle neidolle Seirolla oli terveisiä langoltaan. Hän saikin tältä samalla kutsun kyläilemään. Nyt jo puolittunut neito otti tapaamisen mukaan yläkerran ystävättärensä, joka työskenteli samassa virastossa. Loppu on kuin elokuvasta. Jaakko Seiro kihlasi ekonomi Anneli

Anthonin helmikuussa 1960 ja naimisiin mentiin toukokuussa. Seuraavana vuonna syntyi tytär ja neljä vuotta myöhemmin poika.

Työelämässä

Kotimaahan palattuaan Seiro toimi assistenttina HYKS II kirurgisella klinikalla. Vakituiseen viran ja erikoistumisen saadakseen lääkäriällä tuli olla hankittuna neljän vuoden kokemus assistenttina. Diakonissalaitoksen kirurgi Olli Kivioja pyysi Seiroa vetämään laitoksen Vantaan kirurgista osastoa vuodesta 1965 alkaen. Kun Vantaasta tuli kauppalaksi 1972, perusti se oman sairaalan, jonka kirurgisen osaston ylilääkärinä Seiro aloitti. Tässä virassa hän jatkoi eläkkeelle siirtymiseensä asti vuoteen 1990, jolloin Peijaksen sairaala valmistui. Diakonissalaitoksella hän piti vastaanottoa vuoteen 1996 asti.

Osastonlääkärin toimen ohella hänelle oli tarjottu myös Pukevan henkilökunnan lääkärin tehtäviä. Vaikka päivistä tuli pitkiä, antoi lisätienesti mahdollisuuden mm. oman talon rakennuttamiseen Espoossa 1963. Sivutyötä oli kuitenkin Vantaan hoitovollisuusyksien kasvun myötä vähennettävä ja se päättyi vuonna 1973.

Yksi asia oli kuitenkin vielä tekemättä. Se oli väitöskirja, jonka perusmateriaalin muodosti vuosikymmenten aikana kerätty potilasarineisto. Jaakko Seiro väitteli tohtoriksi vuonna 1996.

Valistusjaostoon Seiro kutsuttiin vuonna 1997. Terveytensä ja kuntonsa hoitamiseksi hän on ollut säännöllisesti Tapiolan uimahallissa jo 46 vuoden ajan, pelannut tennistä nelisenkymmentä vuotta ja käynyt viikoittain jumppassa.

Jaakko Seiron sydäntä lähellä on ollut myös jo vuodesta 1964 lähtien **William ja Ester Otsakorven Säätiö**, jossa hän toimii sen valtuuskunnan jäsenenä. Säätiön puheenjohtajana hän toimi 38 vuoden ajan. Jaakko Seiron isän eno vaimonsa kanssa perustivat säätiön vuonna 1928. Lapsettoman liikemiespariskunnan omaisuus säätiöitiin, kuten niin monen muunkin viipurilaisen lapsettoman yrittäjäpariskunnan kohdalla on tapahtunut. Säätiön toiminta jatkuu edelleen aktiivisena.

Raimo Ilveskero

”Meillä on vain

”Meillä on vain yksi elämä” kannusti aikanaan **Brigitte Bardot** ihmisiä noudattamaan terveellisiä elämäntapoja. Tämä iskulause on pyörinyt mielessäni toistuvasti, kun olen katellut erityisesti ikääntyneitä ihmisiä, jotka hiipivät tai jopa ”konttaavat” paljon ennen kuin ikä ja terveys pakottaisivat siihen. Perimmäinen syy tällaiseen tilanteeseen on meissä itsessämme. Siitä pohjalainen sanoo asian ytimekkäästi: ”Erruu hyvä laiskuus minusta tai kuolla molemmat.” Sanottakoon kuitenkin heti alkuunsa, että minä en tarkoita niitä, jotka tapaturman tai pahan sairauden runtelemina ovat tulleet liikuntakyvyttömiksi. Heidän elimistönsä toiminnan ylläpitämisestä sekä lähiomaiset että ammattiauttajat pyrkivät pitämään huolta aina viimeiseen ehtooseen saakka.

Espoon sotaveteraanien kuntoliikuntajaostossa on toistuvasti surlu sitä, miten välinpitämättömiä me itsemme päivittäisestä huolenpidosta olemme. Näin siitäkkin huolimatta, että Brigitte Bardotin lailla mm viikoittaisissa TV-1:n informaatioissa meitä neuvotaan eri asiantuntijain voimin kuntouttamaan itsemme. Niitä kuunnellessa ja katsoessa olen yllätyksekseni todennut päivittäisen liikunnan sen eri muodoissa olevan mitä moninaisimpiin vaipeihin ratkaiseva tekijä. Presidentti Kekkonen myös aikanaan totesi tv-haastattelussa, että kaikki syyt näiden toimien suorittamatta jättämiseksi ovat tekosyitä.

Moni tuttu lukija ajattelee, että hyvä vähän sinun hyväkuntoisen on näin puhua. He vain eivät tiedä, millai-

sen urakan minä päivittäin teen. Eivät myöskään tiedä sitä, miten raihainen olin sodasta päästyäni. Tätä en sano kehuskellakseni, vaan siksi, että silloisten lääkäreiden toteamisista huolimatta on ollut ja on mahdollista kuntoutua. Nykylääkärit toistuvasti korostavatkin mm tv-ohjelmissa, että vuosikymmenienkin ”laiminlyöntien” jälkeen on mahdollista itse kunkin kuntouttaa itsensä sekä omin neuvoin että asiantuntijoilta neuvoja hakien. Esimerkiksi terveyskeskuksesta on ilmaiseksi saatavissa yksityiskohtaisia ohjelmia vaivojemme vaimentamiseksi.

Sivulla 32 julkaistun kuntokortin ja ohjeiden mukaan Kuntoliikuntajaosto haastaa Teidät jokaisen aloittamaan säännöllisen itsensä kuntouttamisen ja lisäkannustimen niille, jotka jo suorittavat ylläpito- huoltoaan. Senhän Te teette kuin luonnostanne autollenne ja mm kodin koneillenne. Miksi ette tekisi sitä myös itsellenne! Tahko Pihkala on kirjoittanut jo v. 1909 pienen kirjasen: ”Joka miehen koneoppi”. Kirjasen asia on täyttä tavaraa tänäkin päivänä. Kirjanen on ollut saatavissa Urheilumuseosta Stadionin vierestä.

Syy nykytilanteesta pääsemiseksi henkilökohtaisesti minulle ekonomistina on lisäksi se, että kaikki meidän laiminlyöntimme itsemme osalta rasittavat viime kädessä myös rahallisesti paitsi itseämme ja lähipiiriämme myös koko yhteiskuntaa mitä moninaisimmin tavoin.

Aulis Lintunen

Kuntoliikuntajaoston tiedote

Kuntoliikuntajaosto järjestää tammenlehvaveteraaneille liikuntatoimintaohjelman ajalla 01.01.- 15.05.2012 Lajit ovat kävely, uinti, kuntosalit, tai muu voimistelu ja lentopallo. kesto vähintään puoli tuntia joka kerta. Suoritukset merkitään kuntokortille viikoittain.

Kuntokortteja saa **Vaino Rantio**lta maanantain valistustilaisuuksissa tai soittamalla 050 5737833, sähköposti vaino.rantio@gmail.com Todistajan varmentamat kuntokortit palautetaan Rantiolle tai Ukonvaajan toimistoon 20.05.2012 mennessä.

Kymmenelle eniten suorituksia keränneille jaetaan tunnustuspalkinnot.

Kuoro kulttuurimatkalla Sastamalassa

Sastamalan kaupunki sijaitsee Turun ja Tampereen puolivälissä eikä Poriinkaan ole kuin tunnin ajomatka.

Espoosta sinne ajaa vajaat kolme tuntia. Ken ei ole aiemmin käynyt tässä kaupungissa, hän ehkä yllättyy seudun kehitysnäkymistä ja varsinkin sen monipuolisista kulttuurikohteista. Näin saattoi käydä myös Espoon Sotaveteraanikuoron ryhmälle, joka 25.9. teki retken Sastamalaan pääkohteena Tyrvään Pyhän Olavin kovia kokenut kivikirkko.

Kirkkojen Sastamala

Sastamalassa on 24 600 asukasta, joilla halutessaan on käytettävissä neljäntoista kirkon palveluksia. Näistä vanhin on Pyhän Marian kirkko, jonka edeltäjä 1400-luvulla oli puukirkko. Kuten puukirkolle tavallisesti ennen pitkää käy, tämäkin paloi ja sen tilalle rakennettiin komea kivikirkko joskus keskiajalla. Tätä maalattiaista pyhättöä käytetään Sastamalan gregoriaanan pääpaikkana, koska sen akustiikka on todettu soveltuvaksi juuri gregoriaanisen musiikin esittämiseen.

Tyrvään kirkko Sastamalan kaupungin keskustassa on juhlava rakennus, sillä se on ensimmäinen Suomeen rakennettu kaksitorninen kirkkorakennus. Kirkko sopii hyvin ympäristöönsä. Sen rakentaminen aloitettiin 1855. Mainittakoon, että Suomessa on vain kaksi kaksitornista kirkkoa ja se toinen on Johanneksen kirkko Helsingissä.

Tyrvään Pyhän Olavin Kirkko on rakennettu Kallialan kylään 1506-1516 lumoavan kauniille paikalle Rautaveden rantakumpareelle. Kirkkokansa tulikin usein Pyhän Olavin kirkkoon vesitse kirkkoveneillä, joita on kaksi tallennettu kirkkorannan talakseen (venevajaan).

Pyhän Olavin kirkko on tullut tunnetuksi dramaattisten vaiheidensa johdosta. 21.9.1997 tuhopoltta tuhosi 1700-luvulta

Kuoro kulttuurimatkalla Sastamalan kirkon ovelta.

säilyneen kirkon sisustuksen ja juuri uusitun paanukaton kokonaan. Vain jyhkeät kiviseinät jäivät pystyyn. Sastamalassa syntyi kansanliike, joka levisi koko Suomeen, kun vanha kunnan talkoohenki kosketti suomalaisia. Käynnistyi ennen näkemätön jälleenrakennus- ja talkooinnostus. Erityisen ansiokasta kirkon uudelleen rakentamisessa oli se, että työssä käytettiin yksinomaan vanhoja työkaluja ja menetelmiä. Uudelleen rakennettavat puuosat ja kaikki, mikä oli tuhoutunut, korvattiin vanhalla materiaalilla. Kirkon uudelleen rakentaminen kesti kuusi vuotta, 1997-2003. Tämä mittava saneeraustyö, joka Tyrvällä suoritettiin, on kiinnostanut sekä suomalaisia että ulkomaisia turisteja laajasti. Vuosina 2009-2010 kirkkoon tutustui 100 000 vierasta.

Mutta ei ainoastaan kirkkorakennuksen uudelleen rakentaminen ole Pyhän Olavin kirkon nähtävyys. Sisätiloissa olleet 1700-luvulla **Andreas Löfmar-kin** maalaamat pääty- ja sivulehte-

rien raamatun aiheiset kuvat olivat tuhoutuneet ja niiden tilalle haluttiin sata uutta kuvaa, joihin sisältyvät kristinuskon pääkohdat: luominen, lunastus ja viimeinen tuomio. Näitä taiteilija Kuutti Lavosen töitä on lähes mahdoton kuvailla. Ne on nähtävä itse! Taiteilija **Osmo Rauhalan** tehtävänä oli omaa ilmaisutapaansa käyttäen esittää Raamatun tapahtumia silueteilla ja ääriviivoilla. Ainutlaatuisia ja poikkeavaa kirkkotaidetta tämähän! Kun heidän työnsä oli valmis, he signeerasivat teoksensa yhteen kirkkosalin pylväaseen. Lavosen teemana on vesi ja seitsemän aaltoa, Rauhala puolestaan kuvaa elämän päätepistettä kaksoispisteellä. Puhuttelevaa symboliikkaa kaikki.

Retken Tyrvälle oli järjestänyt kuoron uusi puheenjohtaja **Lauri Lehtonen** ja hänen kunniaakseen söimme maittavan lohikeittoaterian Tyrvään vanhan pappilan salin kristallikruunujen alla.

Viipurilla on lämmin sija Leo Tonttilan sydämessä

Leo Tonttilan isä oli satakuntalainen ja äiti savolainen, mutta Leo pitää itseään viipurilaisena.

”Siellä olen syntynyt ja elänyt ensimmäiset kolmetoista vuottani. Siellä ovat lapsuuden leikkipaikat ja Tervaniemen uimarannat. Siellä olen aloittanut koulunkäynnin ja opetellut työntekoa. Viipurissa oppi ymmärtämään eri kansallisuuksiin kuuluvia, kun kaupungissa oli suomalaisten lisäksi saksalaisia, tataareja, juutalaisia ja venäläisiä. Kyllä Viipurilla on lämmin paikka sydämessäni”, Leo Tonttila vakuuttaa viihtyisässä kodissaan Tapiolassa.

Tonttilan kuusihenkiselle perheelle tuli äkkilähtö Viipurista talvisodan ensimmäisenä päivänä.

”Oveen koputettiin aamulla yhdeksältä ja ilmoitettiin, että on heti lähdettävä ja mukaan saa ottaa vain ne tavarat, jotka kantaa jaksaa. Meidät ohjattiin asemalle härkävaunuun ja siinä matkattiin Lahteen. Lahdesta siirryttiin Orivedelle. Isä jäi Viipuriin väestönsuojelutehtäviin ja toi Orivedelle myöhemmin kodin tavaroita. Äiti moitiskeli, kun isä jätti tuomatta tarpeellisia tavaroita, mutta isä sanoi, että mitä niitä edestakaisin kuljettaa, kun kohta kuitenkin mennään takaisin.”

Paluuta ei tullut. Isä sai hanki-

tuksi asunnon Helsingistä Saarniemen kadulta. Hän oli maalausurakoitsija ja alan töitä löytyi heti Helsingissä. Myöhemmin koko perhe tuli Helsinkiin.

Mutta ennen perheen muuttoa Leo kävi kansakoulun Oriveden Päilahden kyläkoulussa.

”Kevätjuhlassa annettiin yhdelle työlle ja minulle jokin kirja kai tunnustukseksi siitä, että olimme olleet parhaat oppilaat. Juhlan jälkeen istuskelin lähellä olleella kivellä linja-autoa odotellen. Siihen kivelle kirja unohtui ja siitä on mielei vieläkin haikea. Olisihan se ollut mukava muisto ensimmäisestä koulusta.”

Työtä ja opiskelua

Helsingissä Leokin sai töitä; hän pääsi varastonhoitajaksi kenkäalan tukkuliikkeeseen. Illat Leo käytti opiskeluun, kävi ensin liikeapulaiskoulun Liikemiesten kauppaoppilaitoksessa, valmistui sen jälkeen kauppateknikoksi Myynti- ja mainoskoulusta ja jatkoi englannin opiskelua.

”Opiskeluun meni lähes kuusi vuotta. Se oli aika rankkaa aikaa; päivät töissä ja illalla opiskelua.”

Kenkätukusta Leo siirtyi amerikkalaisen öljy-yhtiö Gulfjin ja ostopäälliköksi ja sieltä omaksi huoltoasemayrittäjäksi ja työnan-

tajaksi. Huoltoasemia oli Munkkiniemessä ja Reijolankadulla. Töissä oli parikymmentä henkeä. Sittemmin

Leo perusti alan yrittäjiä palvelevan Huoltoasemien myyntikonttorin ja osti säiliöauton, jolla kuljettiin taloihin lämmitysöljyä.

”Töitä oli paljon ja tukkakin lähti ennen aikojaan”, Leo naurahattaa päälakeaan silitellen.

Nyt kiireet ovat ohi. Leo asuu yksin. **Tuulikki-vaimo** kuoli neljätoista vuotta sitten ja identtiset kaksostytöt ovat jo kauan olleet omissa oloissaan.

”Illalla tuntuu joskus yksinäiseltä, kun ikkunoiden takana on pimeää eikä aina jaksakaan lukeakaan.”

Sotavuosina Leo palveli Helsingin ilmavoimien joukoissa. Espoon sotaveteraanien yhdistykseen hän liittyi 1988. Leo on 1. varapuheenjohtaja ja jäsensihteeri. Jäsensihteeri pitää jäsenluettelon ajantasaisena, esittää jäsenhakemukset hallitukselle ja laatii jäsenistöä koskevat vuosiraportit. Leo on myös huolehtinut seppeleidenlaskuista veteraanien hautajaisissa ja kunnianosoituksista sankarihaudoilla.

Tukihenkilöt toivottavia lenkkikavereiksi

”Pidän veteraanien yhdessäolosta. Varsinkin matkoilla ja kuntoutuksissa veteraanit avautuvat ja se vaikuttaa positiivisesti mielialaan.” Kotioloissa Leo huolehtii kunnostaan nostelemalla käsipainoja ja lenkkeilemällä.

”Tunnen sellaisia veteraaneja, jotka kaipaisivat kävelyillään tuekseen nuorempaa kaveria. Toivottavasti sellaisia löytyykin.”

Viipurissa Leo kävi lähipiirinsä kanssa pari vuotta sitten.

”Kotitalo on ehjä, mutta entiseen kotiimme emme päässeet. Nykyiset asukkaat vain ovenraosta antoivat ymmärtää, ettei sen pittemälle ole suotavaa tulla. Mutta Viipuri säilyy silti mielessä rakkaana muistona.”

Nillo Ihamäki

Yökön joulu vuonna 1941

Olin Helsingin Sairaanhoidajatar-koulun eli Kirurgin toisen vuoden oppilas. Ammattikunnan nimitys oli vielä siihen aikaan feniniininen. Olin joulukuun alussa aloittamassa kaikkien oppilaiden osaksi tulleen raskaan ja pelottavan kuukauden yötyöjakson. Työssä oli oltava yöstä yöhön kuukauden ajan ja sen jälkeen oli 4-5 vapaapäivää. Olin sairaana joulukuun alkupuolella ja niin minun työjaksoani jatkettiin tammikuun puoliväliin. Onneksi minut siirrettiin kahdeksi viimeiseksi helpommalle osastolle.

Työhön oli mentävä illalla ennen kello 20 kuuntelemaan raporttia. Aamulla oli annettava raportti ennen kello 7, mutta sen jälkeen piti vielä jäädä auttamaan osaston aamutöissä, joten työjakso oli 12-tuntinen. Sitten sairaalan ruokasaliin aamupalalle ja kotiin hartaana toiveena, että saisi nukkua ilmahälytysten keskeyttämättä. Asuin kotona vanhempieni luona, en oppilasasuntolassa.

Valvottavanani oli suuri naisosasto. Vastapäätä oli samankokoinen naisosasto ja sielläkin oli toisen vuoden oppilas valvomassa. Meidän oli määrä auttaa toisiamme tarpeen mukaan. Turvanamme oli yliyökkö, yölihoitaja, joka pistäytyi osastolla silloin tällöin vilkaisemassa ja johon voi turvautua, jos tuli hankala tilanne. Joskus oli koko yön niin kiire, ettei paljon kerinnyt istahtaa, joskus oli rauhallisempaa. Aamutyöt piti aloittaa noin kello 5, niin kurjalta kun se potilaita ajatellen tuntuikin, muuten ei olisi saanut tehtyä kaikkea sitä, mikä piti olla tehtynä ennen päivävuorolaisten työhön tuloa.

Joulun tullessa eräs osastomme nuori työntekijä tarjoutui olemaan puolestani työssä jouluaattona kello 23 asti, jotta saisin olla kauemmin kotiväkeni kanssa. Hänellä ei ollut ketään läheisiä Helsingissä, ja hän sanoi mieluummin olevansa osastolla kuin yksin vuokrasunnossaan. Vietimme pitkistä

aikaa oikean perhejoulun. Talvisotajouluna 1939 olimme kyllä perhekoossa, mutta evakossa Hämeenlinnan lähellä tätini luona. Kotonamme menivät ikkunat hajalle Helsingin ensimmäisessä pommituksessa, ja lisäksi tuli kieltö, että kerrostalojen ylimmissä kerroksissa ei saa asua. Asuimme yläkerrassa. Isäni oli Helsingissä ja majaili erään perhetuttavamme luona. Äitini, minä ja nuorempi sisareni olimme maalla, me tytöt Lotta-töissä auttamassa muonitustöissä kylällä.

Välirauhan joulun 1940 makasin lavantautipotilaana kulkutautisairaalassa. Olin heti talvisodan päätyttyä aloittanut sairaanhoidajatar-koulun ja tyhmä ”pikkuoppilas” eli ensimmäisen vuoden oppilas sai potilaasta tyfus-tartunnan. Tätä potilasta hoidettiin tavallisella sisätautiosastolla ja vasta hänen kuoltuaan ilmeni, että sairaus oli lavantauti. Muistan sen joulun sairaalassaolostani huolimatta jouluisena. Kolme viikkoa jatkunut sahaava kuume oli loppunut ja minun oli hyvä olla. Katselin minulle tuotuja kukkia ja kuuntelin Hangon vuokra-alueelle menevien neuvostojunien vihellyksiä. Ne erosivat suomalaisten junien vihellyksistä.

Joulu 1941 vietettiin sitten kotona oman perheen kanssa. Helsingin ruokatilanne oli silloin vielä

hyvä, joten äiti oli loihtinut kunnon jouluaterian. Koko perhe lähti sitten saattamaan minua työhön. Oli tyyni talvi-ilta ja hiljalleen sateli lumihietaleita. Ilmahälytykset eivät häirinneet joulurauhaa.

Kun astuin Kirurgin ovesta sisään, sielläkin lehahti vastaan joulurauha. Käytävät ja osastot oli koristeltu. Omalla osastollani oli tavallista rauhallisempaa, kun muutamat huonot potilaat olivat kuolleet juuri ennen joulua – onnekseni päiväaikaan. Meille yököille tuotiin puolen yön aikaan ateria, tällä kertaa täydellinen jouluateria, minulle siis jo toinen. Me vastapäisten osastojen yököet söimme yhdessä osastojen välisessä aulassa. Kellot osastoilla eivät soineet. Oli joulurauha. Mutta sitten alkoi tapahtua.

Yliyököltä tuli sana, että minun oli tultava auttamaan exitusten, vainajien kuntoon laittamisessa. Vainajia oli kolme. Ensimmäinen oli vanha mies yksityisosastolla. Hänen vaimonsa istui kivettyneenä osaston käytävällä. Toinen oli poliklinikalle tuotu laitapuolen kulkija, keski-ikäinen nainen. Kolmas oli keski-ikäinen mieshenkilö. Vaikka jouduin näin surullisiin tehtäviin, tuntui siitä, että sekään ei rikkonut kokemaani joulurauhaa. Joulupäivä kului nukkuessa ja yötyö jatkui.

Pirkko Heikkinen

Kauklahden rahapuu

Arkkitehti Eliel Saarinen asui ja työskenteli 1900-luvun alkupuolella Kirkkonummelle arkkitehtitoveriensa Herman Geselliuksen ja Armas Lindgrenin kanssa rakentamassaan hirsistä ja luonnonkivistä tehdystä, kansallisromanttisesta Hvitträskissä.

Helsingistä tultaessa matkattiin ensin laivalla Stensviikkiin, josta jatkettiin matkaa hevosella. Kauklahden kylässä osui muistitiedon mukaan Eliel Saarisen aina aiheita etsivään silmään tien vieressä kasvanut tuuhealattainen mänty, jonka juurelle kylän nuorilla oli tapana kokoontua toisiaan tapaamaan. Tästä männystä Saarinen löysi aiheen, kun hän sai Suomen Pankilta tehtävän suunnitella itsenäisen valtion setelit.

Saarinen suunnitteli setelit 1918-1919 ja niissä on kuten vanhassa kympin setelissä pyöreäalattainen mänty, joka muistuttaa Kauklahdessa ruotsinkielisen koulun lähellä kasvanutta puuta.

Eero-Juhani Juholakin muistaa Kauklahden opettajavuosiltaan rahapuuksi sanotun männyn. Se kärsi kuitenkin tien läheisyydestä ja

Tien läheisyydestä kärsinyt rahapuu jouduttiin kaatamaan. Eero-Juhani Juhola kuvasi puun aution paikan.

kaadettiin myöhemmin.

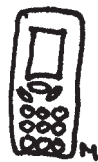
Vai olisivatko jotkut markan ystävät suivaantuneet, kun oma raha vaihdettiin euroon?

Nillo Ihamäki

NIILLO IHAMÄKI

Pikapuhelu

Helsingiläinen sotaveteraani Antti Henttonen ihmettelee Suomen Sotaveteraani-lehdessä, kun hänen kuntoutushakemuksensa on hylätty ja ilmoitettu, että Helsingissä rahat ovat loppuneet.

Johtava kuntoutussuunnittelija ja Tiina Hannikainen, millainen on tilanne Espoossa, pääsevätkö kaikki veteraanit vielä tänä vuonna kuntoutukseen vai onko täälläkin matti kukkarossa?

- Kaikki pääsevät joko laitos- tai avokuntoutukseen. Niihin tulee valtiolta lakisääteiset varat. Kau-

punki myöntää sitten vielä lisäksi rahaa ulkomailla tapahtuvaa kuntoutusta varten sekä antaa avustusta jalkahoitoihin ja silmälasien hankintaan. Hammashoitohan on myös maksutonta.

Paljonko kaupunki saa valtiolta kuntoutusrahaa?

- Yli satatuhatta euroa vuosittain. Tämän vuoden alussa Espoossa oli kuntoutukseen oikeuttavia veteraaneja noin 1 200 ja hakemuksia tulee noin 800.

Eivätkö kaikki veteraanit hae kuntoutukseen?

- Eivät. Jotkut ovat vielä niin hyväkuntoisia, etteivät katso tarvitsevana kuntoutusta, osa taas on laitoksissa ja osa ei jostain muusta syystä jätä hakemusta.

Voiko hyvin huonokuntoinen saada kuntoutusta kotiin, jos ei jaksakaan lähteä laitos- tai avokuntoutukseen?

- Kyllä voi saada fysioterapeuttista hoitoa, hierontaa ja ohjattua liikuntaa niissä rajoissa, joissa se kokonaan on mahdollista.

Vieläkö näin vuoden lopulla tulee kuntoutushakemuksia?

- Kyllä. Alkuvuosi on vilkkainta aikaa, kesä hiljaisempaa. Sitten taas syys- lokakuussa ja myöhemminkin hakemuksia tulee päivittäin.

Mitä laitoksia veteraanit eniten suosivat?

- Kaunialaa, Naantalia, Ruissalaa, Hopeaniemeä, Karjalohjan Päiväkumpua ja Vilhelmiinaa.

Nillo Ihamäki

Pelastiko Sinimäki Suomen?

Sinimäen taistelujen vaikuttava muistomerkki Krenatöörinmäellä

Kesäkuun 20.päivänä 1944 oli Puna-armeijan ylijohdolla Stavkalla aihetta juhlaan. Toinen strateginen isku, joka suuntautui Suomeen, oli menestynyt suunnitelman mukaisesti. Pääasema Valkeasaassa oli saatu murretuksi suunniteltua lyhyemmässä ajassa. VT-linja sen sijaan tuotti tappioita ja vei aikaa laskettua kauemmin, mutta painopisteen nopealla muutoksella sekin läpäistiin. Talvisodan Mannerheim-linja osoittautui lähes olemattomaksi ja Viipurin valtaus sujui ilman suurempia taisteluita. Suomalaisten vastarinta näytti lopullisesti murtuneen. Karjalan rintaman joukot olivat valmiina aloittamaan seuraavana päivänä Syvärin ylimenon ja hyökkäämään Laatokan pohjoispuolitse suomalaisten Kannaksen puolustajien selustaan.

Lisäksi vielä **Voroshilovin** komitean laatimat antautumisehdot Suomelle olivat viittä vaille valmiit ja Leningradin rintaman komentaja armeijankenraali **Govo-**

rov oli kolme päivää aikaisemmin ylennetty marsalkaksi, ollakseen Mannerheimin kanssa tasa-arvoinen antautumissopimusta allekirjoitettaessa.

Tasan kuukausi myöhemmin ei tilanne ollutkaan enää yhtä vaivoisa. 21. Armeija ei ollut päässyt Viipurista metriäkään eteenpäin. Kiertoliike itäpuolitse oli ankarien taisteluiden jälkeen pysähtynyt Lavolan – Ihantalan tasalle. Yhtään parempi ei tilanne ollut 23. Armeijankaan alueella. Vuoksi oli kyllä ylitetty ja sillanpää muodostettu, mutta enempään ei sitten pystyttykään, 59. Armeija ei myöskään ollut saanut jalansijaa mantereella Viipurinlahden pohjoispuolella. Kun vielä Karjalan Rintaman painopisteen suunnassa tapahtunut hyökkäys oli pysähtynyt U-asemaan, kävi selväksi, että niillä voimilla, jotka oli keskitetty Suomen vastaiselle rintamalle, ei ollut enää mitään mahdollisuutta päästä eteenpäin.

Puna-armeija oli jo helmi-

kuun alussa aloittanut hyökkäyksen Narvan rintamalla, tavoitteena työntää nopeasti saksalaiset pois Virosta ja saada haltuun täällä olevat satamat ja lentokentät, joista voitiin hyökätä Suomeen. Ankarista taisteluista ja massiivisista Narvan ja Tallinnan ilmapommituksista huolimatta ei strategisia tavoitteita saavutettu. Lopputuloksena oli vain pieni sillanpää Auveressa. Loppukeväästä tuli keli-rikko, josta alkaen ei merkittäviä sotatoimia rintamaosalla tapahtunut ennen heinäkuuta.

Nyt oli sitten aika jatkaa keväällä keskeytynyttä hyökkäystä. Karjalan kannakselta siirrettiin marsalkka Govorovin vastustuksesta huolimatta viisi divisioonaa runsaine vahvennuksineen täydennykseksi Narvan rintamalle. Tänäpäin oli hyökkäystä varten keskitetty 2. Iskuarmeijan ja 8. Armeijan käsittävä voimaryhmä. Näitä vastassa oli 25 saksalaista ja 24 virolaista pataljoonaa. Raskaiden aseiden määrä oli Puna-armeijan eduksi

kahdeksankertainen, ja ilmavoi-
mien osalta ainakin kymmenker-
tainen.

Puna-armeijan hyökkäys alkoi
Narvajoen ylityksellä aamulla 25.
pnä heinäkuuta klo 07.00 1 300;n
tykin ja 300 lentokoneen massiivi-
sella tulivalmistelulla. Saksalaiset
joutuivat vetäytymään viivytyk-
sien kautta raskaita tappioita
kärsien 20 kilometrin päässä ole-
valle Tanneberg-linjalle, joka oi-
kaisi rintaman ja oli huomattavasti
Narvajoen linjaa lyhyempi. Lisäk-
si siihen kuuluivat hallitsevat Sini-
mäen kukkulat.

Sinimäen muodosti itä-länsi-
suunnassa oleva kolmen kukkulan
jono, jonka pituus oli noin kolme
kilometriä ja leveys vajaan kilo-
metrin. Kukkulat olivat idästä län-
teen lueteltuna nimeltään: Lasten-
tarhanmäki, Krenatöörinmäki ja
Tornimäki. Näitä oli kaikessa hil-
jaisuudessa varustettu kolmen vi-
rolaisen pioneeripataljoonan voi-
min. Sinimäen kukkulat olivat niin
hallitsevassa asemassa, että puo-
lustuslinjaa ei voinut ohittaa ilman
kukkuloiden haltuunottoa.

Puna-armeijan hyökkäys yli
Narvajoen ja siitä eteenpäin ete-
ni niin nopeasti, että kärkijoukot
olivat jo saman päivän iltana Sini-
mäen edessä. Seuraavana päivänä
alkoi hyökkäys Lasten-tarhanmä-
keen voimakkaan tulituen saatta-
mana. Neuvostojoukot hyökkä-
sivät tappioista piittaamatta kerta
toisensa jälkeen saaden viimein
kahden päivän kuluttua koko mäen
haltuunsa 28.7.

Seuraavana aamuna alkoi sitten
hyökkäys Krenatöörinmäkeen yh-
deksällä divisioonalla. Sitä tuki n.
1 700 tykkiä tai heitintä sekä 150
panssarivaunua ja voimakas ilma-
ase. Neuvostojoukot saivat koko
mäen vallatuksi ja uhkasivat puo-
lustajan hallussa olevaa viimeistä
kukkulaa Tornimäkeä. Nämä pys-
tyivät kuitenkin viimeisillä reser-
veillään tekemällä vastahyökkä-
yksellä heittämään neuvostojoukot
Krenatöörinmäeltä, sekä näiden
kahdeksasta vastahyökkäykses-
tä huolimatta pitämään molemmat
läntiset kukkulat hallussaan. Erit-
tään rajut hyökkäykset jatkuivat
jälleen kahtena seuraavana päivä-
nä, mutta puolustus pystyi ne kaik-

ki torjumaan.

Marsalkka Govorov ei kuiten-
kaan hellittänyt, vaan vahvasti tu-
lituen lähes 2 000 tykkiin ja heit-
timeen. 2.8. alkoi uusi tykistön ja
ilmavoimien tukema hyökkäys.
Läpimurrot pystyi puolustaja kui-
tenkin äärimmäisin ponnistuksin
lyömään takaisin. Seuraavana päi-
vänä neuvostojoukot olivat vähäl-
lä saada vallatuksi koko Krenatöörin-
mäen, mutta puolustaja pystyi
jälleen reserveillään tehdyillä vas-
taiskuilla läpimurrot torjumaan.

Seuraavien kuuden päivän aika-
na Puna-armeija yritti murtaa Si-
nimäen puolustusta. Asemia ko-
etettiin myös kiertää molemmilta
puolilta. Puolustaja torjui kuiten-
kin kaikki yritykset neuvosto-liit-
tolaisten menettäessä joka päivä
tuhansia miehiä. 10. päivänä elo-
kuuta kävi selväksi, että Narvan
suunnassa ei voi päästä eteenpäin.
Hyökkäys keskeytettiin ja pääosa
joukoista vedettiin taakse huol-
toon. 2. Iskuarmeija siirrettiin ko-
konaisuudessaan Peipsijärven ete-
läpuolelle.

Sinimäen taistelun tappiot oli-
vat hirvittävät. Puna-armeija me-
netti runsaan kahden viikon aikana
enemmän miehiä kuin koko Karja-
lan kannaksella vuoden 1944 suur-
hyökkäyksessä. Täysin luotettavia
tietoja tappioista ei ole saatavissa.
Eri tietojen mukaan on arvioi-
tu kokonaistappioiksi n. 200 000
miestä, joista puna-armeijan osuus
on 90% ja puolustajien n.10%.
Kerrottiin, että tuo taistelualue
eristettiin heti, eikä sinne päästet-
ty ketään moniin vuosiin, kuten ei
ketään virolaista takaisin Narvan
kaupunkiinkaan.

Mihin sitten perustui Sinimäen puolustuksen kestävyys?

1. Puolustajien joukossa oli run-
saasti Wehrmachtin alaisia Waf-
fen SS:n joukkoja, joita pidettiin
valiojoukkoina. Näissä yksiköis-
sä oli virolaisten osuus hyvin kes-
keinen. Motivointi on suuri omaa
maata puolustaessa.

2. Sinimäen maasto suosi puolus-
tusta. Kukkulat eivät olleet mitään
harjanteita kuten Äyräpään-har-
julla. Niihin voitiin varustaa ta-
karinneasemat, joihin hyökkääjän
tähytetty tuli ei ulottunut. Kun sit-
ten hyökkääjä pääsi kukkulan lael-
le, se erottui vasten taivasta savun
ja pölyn joukosta ja joutui helposti
puolustajan tulen alle. Mukana ol-
leet virolaisveteraanit ovat kerto-
neet ilman olleen niin sakean, että
pystyäkseen hengittämään oli käy-
tettävä kaasunaamareita.

3. Puolustajalla oli käytössään
runsaasti panssareita mm. Tiger
ja Panther vaunuja. Panssarit oli-
vat vastahyökkäysten runkona.
Ei pidä myöskään unohtaa tykis-
tön osuutta ja Stukien suorittamia
täsmäpommituksia. Hyökkääjän
panssarien liikkumista vaikeutti li-
säksi ympäröivälle alueelle
etukäteen valmistetut yli 20 000
panssarimiinan kentät.

4. Maasto kukkuloiden ulkopuo-
lessa oli paljolti suoperäistä, jossa
hyökkääjä ei saanut mitään suojaa
puolustajan tullelta. Huoltovaikeu-
det olivat suunnattomat. Haavoit-
tuneita ei voitu evakuoida. Ruo-
ankuljetus oli vaikeaa ja nälkää
jouduttiin näkemään. Kun ampu-
matarvikkeet olivat etusijalla, kär-
si kaikki muu huolto.

Veijo Pimiä

**Naisjaosto pohti syyskokouksessaan Sampokujalla 28.11.-5.12. pidettäviä
jouluomyyjäisiä. Myytävänä on mm. joulukortteja ja itsenäisyyspäivän kynt-
tilöitä.**

**Kiitos kuluneesta vuodesta
ja Hyvää Joulua!**

JALKOJEN HOITOA

Jalkahoitola Kaisa Järveläinen
Taavinkoti, Nauhakuja 2, Espoo
Puh: (09) 4521005

Jalkahoitola Rebecca Ortju
Merikartano, Tyrskyvuori 6, Espoo
Puh: 050 328 45 66

Espoon Keskusten Fysioterapia

Kamreerintie 3 (Espoonatori, 2. krs.) 02770 Espoo

**Fysioterapia, lymfaterapia,
hieronta**

Puh. 09 – 859 6897

www.espoonkeskustenfysioterapia.fi

Hyvät yhteydet – paljon pysäköintitilaa

**Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta!**

Oulunkylän kuntoutussairaala
Käskynhaltijant. 5, 00640 Helsinki
www.okks.fi

Taavin

Seniorin Apulaiset

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!*

Monipuoliset palvelut veteraaneille!

Joululounas

12. - 23.12 klo 11-14

Tervetuloa Taavin Koti & Kahvilaan!

Mäntyviita 6, Tapiola, 2110 Espoo

puh. 010-3201710

info@seniorinapulaiset.fi | www.seniorinapulaiset.fi

Tapiola, Kaupinkalliontie 10, 02100 Espoo
puh. (09) 816 5051, lipunmyynti (09) 816 57234.
www.espoo.fi/kulttuurikeskus

TAPIOLAN OTSO APTEEKKI

Palveleva apteekki

Laaja ja monipuolinen palveluvalinta

Tapiolan ydinkeskustassa

Nyt täysin uudistettu sisäänkäynti

sähköovilla

Tervetuloa!

Länsituulentie 6

VARATTU

ESPOON SOTAVETERAANEILLE

RAVINTOLA ALBERGA

Lounas-, tilaus- ja teatteriravintola
Leipurinkuja 2
Puh. 09-5123600

Hammaslääkäri Maria Rehula

Kauppamäki 2, 02780 Espoo
Puh. (09) 811 017

E.M. Pekkinen Oy

PL 36, 02921 Espoo
Puh. (09) 849 4070
www.empekkinen.fi

Itsepalvelu - Palvelupesula Pesutupa Viherpeippo

Peset matot ja muut kodin
suuret tekstiilit
-rumpukoneissa tai laakapesuna-
Kavallinpelto 13, 02710 Espoo Viherlaakso
Puh 09-849 3100 Avoimna ark 9-20 la 9-15

STIG WAHLSTRÖM OY

Hannuksentie 1
02270 Espoo
Puh. (09) 502 4400

Revontulen Fysioterapia

VETERAANIKUNTOUTUSTA

Revontulentie 8
02100 Espoo
Puh. (09) 455 3595

MAKEN AUTOKOULU

Iso Omena, Piispansilta 11 A 4. krs
02230 Espoo

Puh. (09) 803 2107

Hellsten Espoo

Porarinkatu 3
02650 Espoo
Varaukset: puh:09-5110 5233
Sähköposti:
reservations@hellstenhotels.fi

ESPOON MATTOPESU

Varputie 1, Suomenoja
Puh. 09-881 3881

ESPOON LATTIAPINNOITE OY

Juvan teollisuuskatu 21 b
02920 Espoo
Puh. (09) 548 2746

Market-Visio Oy

Niittykatu 8
02200 Espoo

Kolonna

Rauha oli tullut. Aselepo oli määrätty alkavaksi 04.09.44. Kalenterit olivat nähtävästi painetut eri painoissa koska toisella puolella luettiin sen alkavaksi 05.09.44. Seuraavana päivänä tuli käsky jättää asema, henkilökohtainen ase ja rynnäköpakkaus selkään, loppu kuormastoon ja matkaan. Jätimme taaksemme Vuosalmen ja Äyräpään, jossa olimme kesämme vietäneet vaihtelevilla mielialoilla. Tuskin siinä ikävä tuli niitä kuoppia, mutta kuitenkin, ei siinä niinkään pitänyt käydä.

Marssimme Antreaan, poiketen ohimennen Jääsken sankarihaudoilla tekemään kunniaa sinne jääville. Sieltä parin viikon kuluttua jonnekin Parikkalan metsiin tekemään erilaisia linnoitustöitä. Huhut siviiliin pääsystä elivät voimakkaina ja työnteko oli hyvin nimellistä. Lokakuussa alkoi vanhempia miehiä päästä siviiliin. Meille -25 syntyneille oli aikoja sitten tehty selväksi, että siviili häämöttää vasta vuoden kuluttua. Meistä tehtäisiin varusmiehiä ja koulutettaisiin kunnon sotamiehiksi, osa pääsisi heti lähtemään Lappiin soveltamaan niitä taitoja joilla olimme siihen saakka selvinneet. Ne harvat, jotka olivat siihen ikään ehtineet saamaan ajokortin, saivat komennuksen rykmentin autojoukkueeseen.

Autot, jotka saimme ajettaviksemme, olivat vanhoja, sotansa sotineita, puukaasuttimilla varustettuja, ja varsinkin pari viime kuukautta varsin keveällä huollolla olleita ajopelejä, joilla kuitenkin olisi nyt välttämättömät ajot ajettava. Tämän lisäksi tulimme me 19 -kesäiset pojat, joilla tuskin oli paljoakaan ajokokemusta. Nykyisin osaa jo sääliä niitä kahta kantanhenkilökuntaan kuuluvaa vääpeliä, joiden hoitoon tämä joukko uskottiin.

Autoja oli vähän ja työtä oli paljon. Kukaan asiaa tuntematon ei voi uskoa, kuinka paljon erilaisista tavaraa armeija tarvitsee toimia-akseen: on aseita, ammuksia, re-

hua hevosille ja ihmisille ja lisäksi miljoona muuta nimikettä. Näitä kaikkia oli varastoitu tilapäisiin varastoihin pitkin rajaa, niitä oli jokaisen kansakoulun ja kunnantal- lon pihalla, jonne niitä oli työnnetty ajatuksena saada kaikki tavarat oikealle puolen rajaa.

Talvi tuli jo varhain, se vaikeutti entisestään kuljetuksia. Liukkaat kelit ja loppuun kuluneet renkaat, monen renkaan kanvestit näkyvis- sä, tekivät ajon vaaralliseksi. Joka tapauksessa tavarat olivat kuljettava, suunnitelmat ja käskyt olivat tulleet ja edelleen, armeijassa ei kysely. Aamulla kuuden jälkeen hiilipelti hehkumaan auton alle, imuri käymään, tulta syötettiin kaasutti- meen ja vähitellen, yksi toisensa jälkeen autot hurahivat käymään, sitten toimistoon hakemaan ajo- määräykset ja kuormausmiehet.

Yleensä ajoimme yksin tai korkeintaan kolmen auton letkassa, mutta joskus jouduimme ajamaan kolonnassa. Se oli mielestämme kaikkein kauheinta ja pelottavinta koko puuhassa. Eräänä joulukuise- na päivänä saimme koko joukkue käskyn valmistautua pitempään ajoon. Se merkitsi kuutta pilkesäkiä auton katolla olevaan telinee- seen. Moottoriöljyn tarkastus ynnä muuta asiaan kuuluvaa, köydet ja vaijerit mukaan. Lähdimme körö- teleämään kohti rajaa, viisi mies- tä kullakin lavalla palelemassa. Tulimme erälle tykistöä täynnä

olevalle kentälle. Saimme käskyn lastata ja ottaa mukaan koko tyk- kikomppanian kaluston vetovau- nuineen. Lastaus kävi hyvin, mies- voimaa riitti, vetovaunut ajettiin lavalle, tykit (75mm) ja pari ryk- mentin kanuunaa sidottiin vaije- reilla autojen perään. Muutamassa tunnissa kolonna oli ajokunnossa. Saimme tietää, että ajettaisiin läpi yön, koska meidän täytyi ajaa Sa- vonlinnan kautta ja häiritsisimme siten vähiten muuta liikennettä.

Lähdettiin liikkeelle. ”Yrittäkää pitää välimatkat, koettakaa ottaa vauhtia mäkiin”, neuvoi vääpeli lähtien johtamaan joukkoaan. Siinä hän sitä sitten oltiin, tiesimme jokainen, että siitä tulisi tuskien taival. Tiet olivat liukkaita, lumi- sia ja auraamattomia.

”Ottakaa vauhtia mäkiin”, hyvä kun saimme jonkinlaisen vauhdin pysymään tasaisellakaan. Silloin teissä oli vielä ne mäet, joita Luo- ja oli luonut, kukaan ei vielä ollut keksinyt alkaa mäkiä tasoittaa.

Vaikeudet alkoivat heti ensim- mäisessä hieman suuremmassa mäessä. Ylös pääsi omin avuin ai- noastaan kaksi ensimmäistä ajo- neuvoa. Voimaa ei riittänyt vauh- din ottamiseen, renkaat alkoivat luistaa, auto alkoi painua taakse- päin ja tykki oli kuin ankkuri au- ton perässä.

Hieman lisää yritystä, renkaat luistivat, tykki ja auto olivat lin- kussa keskellä tietä.

Kun on kymmeniä miehiä työntämässä, niin kyllä karavaani kulkee. Mäki toisensa jälkeen ylitettiin, matka taitui kilometri kilometriltä. Mutta pahin oli vielä edessä.

Aamuyöllä ajoimme läpi Savonlinnan ilman suurempia harmejä. Savonlinnan jälkeen oli hyvin jyrkkä ja kurvikas alamäki ja muutaman sadan metrin päässä alkoi uusi nousu, johon oli yritettävä saada vauhtia. Oli alkanut tuulla ja sataa lunta mikä aiheutti huonontuneen näkyvyyden. Ensimmäiset autot laskeutuivat alas, kaasuteltivat ja yrittivät päästä seuraavaa mäkeä ylös. Jossain vaiheessa letka kuitenkin jumiutui mäkeen, perässä tulijat eivät nähneet ajoissa edellä ajavia ja niin laakso alkoi täyttyä. Peräpäässä tulla jurrasi joukkueemme suurin auto, Ukko Volvo, tykki perässä ja vetovaunu lavalla ja lisäksi kaikki viisi miestä olivat ahautuneet tuulensuojaan vetovauunun sisään. Kun Volvon kuljettaja huomasi tilanteen, tie täynnä autoja ja tykkejä, hän jarrutti liian nopeasti ja auto alkoi luisua.

Ajovirhe, liukas keli ja kelvottomat renkaat saivat auton luisumaan tieltä, kallistumaan kylki edellä ojaan ja kaatumaan kyljelleen. Vetovaunu pyörähti pois lavalta ja jäi kyljelleen makaamaan hanteen. Onni onnettomuudessa oli, ettei tykki kääntynyt auton päälle. Vauunusta kuului surkeaa avunhuutoa, koska he eivät saaneet luukkuja auki. Kun luukku saatiin auki, ulos kömpi viisi kiukkuista kiroilevaa miestä, ehkä hieman mustelmilla ja pelästyneinä. Kuka heistä tiennee, terapeuttia ei kutsuttu.

Vääpeli ehti paikalle, ei siinä kiitoksen sanoja pudoteltu, mutta ei myöskään turhia aikailtu. Vetovaunu nostettiin teloilleen, käynnistettiin ja alettiin kiskoa autoa ja tykkiä takaisin tielle. Ennen pitkää kolonna kulki niin kuin ennenkin. Uhkaavasta tilanteesta oli selvitty pelkällä säikähdyksellä. Matka alkoi olla lopullaan, pääsimme syömään ja lepäämään, päivälle oli tullut pituutta, mutta käskyt oli täytetty. Ainakin vetovauunussa olleet miehet muistivat ”pyörimispaikkansa” pitkän aikaa paikan ohi kulkiessaan.

Eero Sillanpää

Paasikiven autonkuljettajana

Valvontakomission läsnäolo ja loppumatkat puuttumiset maamme asioihin rasittivat suuresti presidentti Paasikiveä. ”Sen näki siitakin, kun Paasikivi lähti linnasta kävelyille, keppi putosi kipakasti katukiviin”, kertoo linnan autonkuljettajana toiminut tuusulalainen Veikko Hallia lehdellemme.

Hallia palveli varusmiehenä Mechelininkadulla sijainneessa autokompaniassa ja sai 1947 komennuksen tähän erityistehtävään.

”Eniten kuljetin Alli Paasikiveä. Hän oli hyvin ystävällinen, jutteli ajomatalla kaikenlaista. Muistan kerrankin, kun tuli tieto, että saksalaisia asukkaita häädettiin erästä helsinkiläistalosta, niin Alli Paasikivi oli siitä huolissaan ja sanoi, että kaikkia ihmisiä pitäisi suvaita.”

Veikko Hallia sai kerran valita Kultarantaan jalkalampun.

”Mentiin Turkuun johonkin säh-

köliikkeeseen ja siellä Alli Paasikivi sanoi, että minä saan valita ostettavan lampun.”

Erikoinen tapaus sattui eräällä ajomatalla Naantalista ja Helsingin välillä.

”Muistan hyvin päivänkin. Se oli syyskuun viidestoista päivä vuonna 1947. Kyllä siinä vähän hätkähti, kun auton tuulilasiin heitettiin roskapussi. Heittäjästä ei saatu selvyyttä. Alli Paasikivi meni matkalla hiljaiseksi, ei puhunut loppumatalla mitään.” Kun valvontakomissio poistui Helsingistä 26.9.1947, Veikko Hallian piti viedä presidentin kukkalaitte Malmin kentälle.

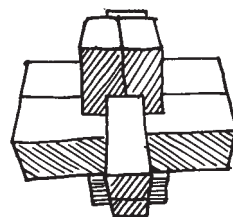
”Valvontakomissio lähti samaan aikaan Tornista ja minun oli ajettava niin kovaa, että kukkalaite olisi varmasti kentällä ennen kuin Zdanov tulee. Ajoin siis kilpaa Zdanovia kuljettavan auton kanssa.”

Niilo Ihamäki

Pirunnyrkki

Muistattehan vielä pirunnyrkin, tuon 24 lovitetusta palikasta koostuneen kuusisakaraisen rakennelman, jota kutsuttiin myös älypeliksi? Sen kokoaminen vei tottumattomalta monta tuntia – jos ollenkaan onnistui. Toisilta se kävi hetkessä.

Ennätys lienee ollut MTV:n viihdeohjelmassa nähdyn kilpailijan, jolta pirunnyrkin kokoami-

seen meni vaivaiset 47 sekuntia.

Perimätiedon mukaan pirunnyrkin keksi elinkautinen kuritushuonevanki.

Niilo Ihamäki

”Ensiapulaukkuni”

On ehkä huvittavaa, mutta tässä veteraani-iässä tarkistan ilta-sella kassini, ”ensiapulaukkuni”, että siellä on kaikki tarpeellinen, jos vaikka joutuisi lähtemään yöllä Jorviin.

Ensin tietenkin tärkein on Kelakortti ja pankkikortti taksin maksuun. Sitten lääkelista on hyvä olla aina mukana, kuten lähimpien puhelinnumerot. Kampa on tietysti tärkeä ja hammasharjakin. (Ehkä pienet kynsisaksat ja pieni vanu-

tukko myös.) Se tärkein lääke on hyvä olla aina taskussa meni minne tahansa, jos vaikka matkalla tulee sydänhäiriö tai muu tavallinen vaiva.

Aamuvaatteetkin olisi hyvä olla valmiina yhdessä paikassa tavallisia aamuja ajatellen.

En tiedä, onko muilla veteraaneilla tällaisia ”ensiapulaukkuja”, mutta tarpeen tullen sellainen on hyödyllinen.

Helmi Riitta

Yhdistyksen tukimuodot 1.1.2012 alkaen

(Tuen saamisen ehdoton edellytys on yhdistyksen jäsenyys)

Yhteyshenkilö:

Kuntoutussihteeri Pertti Sirén

Puh. arkisin 044 03 03 142

Osoite: Suvikuja 3 B 11, 02120 Espoo

Fysikaalinen avokuntoutus

Lääkäriin läheteellä saadusta avokuntoutuksesta maksetaan tunnuksen omaavalle sotaveteraanille toistaiseksi enintään 500 euroa per vuosi. Itse maksetusta laskusta tulee selvittää Kelan taksojen mukaan saatu korvaus. Jäännössummasta voi tehdä korvausanomuksen kuntoutussihteerille.

Viralliselle omaishoitajalle ja yhdistyksessä aktiivisesti toimivalle pienituloiselle jäsenelle korvaus on 250 euroa.

Poikkeustapauksessa korvattavasta, ilman lääkärin läheteitä saadusta avokuntoutuslaskun summasta **vähennetään Kela-korvausosuutta vastaava yksi kuudes-osa**, mikä ei kuulu yhdistyksen annettavaan tukeen. Vuoden korvausmäärät ovat tällöin enintään 420/210 euroa.

Merkitkää pankkitilinne numero hakemukseen!

Oulunkylän veteraanikuntoutukseen

hakeudutaan Pertti Sirénin kautta. Hän antaa hakijalle tarkemmat ohjeet ja maksusitoumuksen, jonka perusteella Oulunkylän kuntoutus laskuttaa suoraan yhdistyksen sosiaalijaostoa. Oulunkylän ajanvarauksen numero on 728 2475 arkisin klo 8-12.

Jalkahoidot

Espoon kaupunki korvaa espoolaiselle veteraanille kolme jalkahoitoa vuodessa á 40 euroa. Korvaushakemus henkilö- ja tilittöineen sekä alkuperäisine kuitteineen tulee lähettää suoraan kaupungin veteraanipalveluihin (osoite alempana).

Sosiaalijaosto korvaa perustellusta syystä lisähoitokertoja sen jälkeen, kun kaupungin korvattavat hoitokerrat on saatu.

Näissä tapauksissa tulee ottaa yhteys kuntoutussihteerin.

Lääkekorvaukset

Lääkäriin veteraanille määräämien lääkkeiden hinnasta korvataan enintään 200 euroa per vuosi. Korvaushakemukseen liitetään jäljennös lääkemääräyksestä ja apteekin alkuperäinen/alkuperäiset ostoseriä vastaavat kuitit. Hakemus lähetetään kuntoutussihteerille.

Silmälasit

Espoon kaupunki korvaa espoolaisen veteraanin silmälasilaskusta 100 euroa. Hakemus alkuperäisine kuitteineen tulee lähettää kaupungin veteraanipalveluihin (osoite alempana) tai kaupungin toimipisteeseen. **Muista antaa henkilö- ja pankkitiliedot!**

Yhdistyksen sosiaalijaostolta voi saada lisäavustusta silmälasihankinnoista 250 euroa joka toinen vuosi.

Jäljennös kaupungille lähetetystä laskusta henkilö- ja pankkitilittöineen toimitetaan kuntoutussihteerille.

Espoon ulkopuolella asuva veteraanijäsen: **Jos olet saanut osakorvausta omalta asuinkunnaltasi, mainitse siitä yhdistyksen kuntoutussihteerille lähetettävässä anomuksessa.**

Laskussa mahdollisesti olevaa lääkärinpalkkiota ei korvata.

Kylpyläkuntoutukset

Kylpyläkuntoutuksista ilmoitetaan Espoon Sotaveteraani-lehdessä ja Länsiväylässä. Sosiaalijaoston tuki ko. kuntoutuksesta on 60/30 %.

Siivous- ym. avustajatoiminta

Espoossa ja Kauniaisissa asuvat RS, RP ja MR tunnuksen omaavat veteraanit voivat saada vuodessa enintään 10 kpl 30 euron arvoisia maksusitoumuksia, jotka oikeuttavat siivousapuun Lähimmäisapu ry:stä tai siivous- ym. avustajapalveluihin Helsingin ja Uudenmaan veteraanijärjestöjen avustajapalveluista.

Maksusitoumukset käyttöohjeineen tilataan yhdistyksen toimistosta puh. 452 5721 arkisin klo 9-12 välisenä aikana.

Palvelut tilataan puhelimitse numeroista Lähimmäisapu, 4128 188 arkisin klo 8.30-12 tai klo 15-17

Veteraanijärjestöjen avustajapalvelu, 050 5665066 arkisin klo 9 - 15.

Huomioi lisäksi, että vuotuisten avustusten yhteismäärä on rajoitettu, joten kaikki valikoiman edut eivät mahdu enimmäismäärään.

Kulloinkin maksettava tuki lasketaan maksun tapahtumavuoden tueksi, ei siis takautuvasti edellisvuodelle.

Uusille jäsenille yhdistys voi myöntää tukia vasta vuoden kestäneen jäsenyyden jälkeen.

Helsingin Seudun Sotaveteraanipiirin avustukset

Lue Helsingin piirin Sotaveteraani-lehdestä piirin tarjoamista sosiaalieduista. Piirille tarkoitettu avustusanomus lähetetään myös oman yhdistyksen kuntoutussihteerille, joka toimii yhteyshenkilönä yhdistyksen ja piirin välillä.

Asuntojen maksuton korjausneuvonta

Ekholm Henning, rakennusmestari Uusimaa

Puh. 0500 604 782, 09-8754454

Veljestuki

Pienituloisen veteraanin voi hakea säätiöltä tukea esim. sairaus- ja korjauskuluihin.

Lähempiä tietoja kuntoasiain hoitajalta

Rauhanturvaajaliiton päivystyspuhelin

Sen kautta apua tarjotaan kodin pienissä askareissa ja korjauksissa talkoo-hengessä.

Valtakunnallinen päivystyspuhelinnumero on 020 769 8111. Sieltä välitetään avun tarve alueellisille järjestöille, joista otetaan yhteys kotiin.

Espoon kaupungin veteraanipalvelut

Kuntoutussuunnittelijat tavoitettavissa arkisin klo 12-15 puh. 816 42380

Postiosoite:

Espoon sosiaali- ja terveystoimi Veteraanipalvelut

PL 2311

02070 Espoon kaupunki

Palvelut:

- Jorvin ja Puolarmetsän päivystyskäynti poliklinikalla on maksuton
- avo- ja laitoskuntoutusta vuosittain
- jalkahoitoavusta kolme kertaa vuodessa 40 € kerta
- avustusta silmälasien hankintaan joka toinen vuosi 100 €
- maksuton hammashoito
- maksuvapaus terveystieteiden keskuksista
- maksuton joukkoliikenne
- kaupungin uimahallien ja kuntosalien maksuton käyttö
- ilmaiset parkkipaikat määrätyillä alueilla

Helsingin Seudun Sotaveteraanipiiri ry:n sosiaalineuvoja

Anita Koskinen neuvoa ja opastaa sosiaali- ja terveydenhoidon kysymyksissä.

Puh. 0400 410 659

Sähköposti:

anita.koskinen@luukku.com

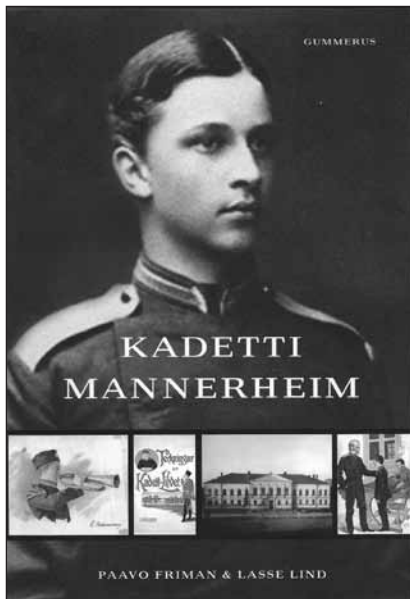
Oikeusneuvonta

Piirin lakimiehet, varatuomarit **Pentti Lehtola**,

puh. 0400 401594 ja

Martti Mikkonen, puh.

050 5848736

Kuriton Mannerheim

Paavo Friman & Lasse Lind:
Kadetti Mannerheim.
143 s. Gummerus.

On ehkä yllättävää, että nuorella **Mannerheimilla** oli vaikeuksia sopeutua sotilaalliseen kuriin

ja sen ulkonaisiin esiintymismuotoihin. *Kadetti Mannerheim*-kirja kuitenkin tuo tämän särön Mannerheimin siloiseen ja pedanttiseen julkisuuskuvaan. Haminan kadettikoulussa 1882 alkanutta Mannerheimin opiskelua leimasi sopeutumattomuus ja erilaiset rangaistukset – huippuna koulusta erottaminen pääsiäisenä 1886. Mannerheim syyllistyi moneen rikkomukseen; hän puhui oppitunnilla, melusi ja nauroi tanssitunnilla, oli laiska ja tarkkaamaton, hyppäsi ulos luokkahuoneen ikkunasta ja yritti pettää opettajaa esittämällä toisen kadetin kotitehtävän omanaan.

Pitkäperjantain iltana 1886 Mannerheim uhmasi poistumiskieltoa ja lähti puntikselle. Vuoteeseen sijattu nukkekaan ei autanut. Mannerheim erotettiin koulusta. Rangaistus oli tavallaan onnenpotku; se ratkaisi Mannerheimin tulevaisuuden. Hän pyrki ja pääsi Pietariin Nikolajevin ratsuväen kouluun ja upseeriksi chevalier-kaartiin. Kadettikoulusta erottaminen kävi kuitenkin hänen kunnialleen mutta kannusti näyttämään, että hän on sittenkin sotilas.

Kirjoittajat muistuttavat, että julkisuudessa vältettiin pitkään kuvaamasta Mannerheimin sopeutumattomuutta, rangaistuksia ja kou-

Tietokirjailija Paavo Friman

lusta erottamista.

Espoon veteraaneille tuttu **Paavo Friman** on 35 vuotta tutkinut Mannerheimin elämänvaiheita, julkaissut hänestä useita teoksia ja toiminut 20 vuotta Marsalkka Mannerheimin Perinneseuran puheenjohtajana. Kapteeni evp **Lasse Lind** on Haminan kaupungin virallinen opas.

Kadetti Mannerheim-kirja täydentää oivallisesti nuoren Mannerheimin henkilö-kuvaa. Historialliset valokuvat ja taidemaalari **Hugo Backmanssonin** piirroksot valaisevat kadettien arkipäivää.

Niilo Ihamäki

Muilutetun selviytymistarina

Antti Tuuri:
Ikitie
431 s. Otava

Oikeistoradikaalinen Lapuanliike harjoitti omankäden oikeutta kesällä 1930.

Kommunisteja tai niiksi epäiltyjä pakotettiin tahdonvastaisesti autoon ja kyydittiin itärajallesä. Kyyditystä kutsuttiin muilutukseksi. Nimi tuli lapualaisista körttiveljeksistä **Jussi** ja **Jaakko Muilusta**, jotka olivat aikansa ahkerimpia ja tunnetuimpia kyyditsijöitä. Siepatua pahoinpideltiin usein raastasti. Kyydittävää nimitettiin paketi-

Tahdonvastaisten rajalle kyyditysten idea tuli Yhdysvalloista, jossa toisinajattelijoita oli jo pitkään viety osavaltion rajalle.

Antti Tuurin *Ikitien* päähenkilön, kauhavalaisen **Jussi Ketolan** tarina alkaa siitä, kun hänet pakotetaan yöllä alushoususillaan muiluttajien autoon ja viedään itärajalle. Vaihtoehtoja ei ole, Jussin on käveltävä rajan yli Venäjän Karjalaan. Siellä hän tapaa sisällissodan jälkeen Suomesta paenneita ja Amerikasta sosialistista ihannevaltiota rakentamaan tulleet maanmiehiään. Jussi päätyy eri vaiheiden jälkeen kolhoosiin. Sen rauhallinen elämä suistuu raiteil-

taan Stalinin vainojen aikana. Suomalaisia syytetään vakoilusta ja sabotaasisuunnitelmista, Neuvostoliiton ja Karjalan Tasavallan vahingoittamisesta. Koko kolhoosin väki surmataa raastasti ja vain Jussi pelastuu joukkoteurastuksesta.

Jussin tarina on selviytymistarina. Monien kovien kokemusten jälkeen hän pääsee liivahtamaan rajan yli ja palaamaan kotiinsa Kauhavallesä.

Antti Tuurilla on hyvän tarinan kertojan armolahja.

Niilo Ihamäki

Puolustusvoimat uudistetaan Suomen puolustuskyvyn uskottavuus säilyttäen

Puolustusministeriön kansliapäällikkö Arto Rätty esitelmöi puolustusvoimauudistuksesta Espoon Sotaveteraanit ry:n tilaisuudessa Tapiolan palvelukeskuksessa 10.10.2011. Esitelmässään Rätty perusteli puolustusvoimauudistuksen tarpeellisuuden ja toiesille uudistuksen toteuttamisperiaatteita vakuuttaen, että uudistuksen aikana ja sen jälkeen puolustusvoimien suorituskyky kyetään ylläpitämään toimintaympäristön edellyttämällä tasolla ja Suomen puolustuskyky uskottavana.

Puolustusmäärärahoihin kohdistettavat leikkaukset ovat puhuttaneet julkisuudessa viime aikoina

paljon. Koko hallituskaudelle puolustushallinnon säästöjen määräksi määritettiin noin 575 miljoonaa euroa, jonka lisäksi puolustushallinto on sitoutunut kattamaan kehystään noin 150 miljoonaa euron sisäiset kustannuspaineet sekä noin 100 miljoonan euron puolustusvoimauudistuksen toimeenpanokustannukset. Kansliapäällikkö Rätty korosti esitelmässään, etteivät edellä mainitut taloudelliset realiteetit ole puolustusvoimien uudistamisen syy mutta tekevät uudistamisesta oletettua haastavamman.

Tarve puolustusvoimauudistukselle perustuu Rädyn mukaan useisiin tekijöihin. Toiminta- ja palkka-menojen kasvu ja suhteellinen osuus puolustusmäärärahoista on resurssihin nähden liian suuri. Puolustusvoimien rauhan ja kriisin ajan rakenteiden ja toimintatapojen uudistaminen sekä henkilöstö- ja kiinteistömenojen leikkaaminen ovat välttämättömiä, jotta määrärahat voidaan kohdentaa puolustuskyvyn ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Koulutettavien ikäluokkien pieneneminen noin neljällä tuhannella 2010-luvun puolivälissä asettaa vaatimuksia rauhan ajan koulutusorganisaation tarkistamiselle. Materiaalin massavanhentaminen tapahtuu 2010-luvun puolivälissä, kun huomattava osa maavoimien alueellisten joukkojen materiaalista sekä osa ilma- ja merivoimien kalustosta saatavuttaa elinjaksonsa pään. Kaiken poistuvan materiaalin korvaaminen ei nykyresursein ole mahdollista. Myös nykyaikaiset sotilaallisen voiman käyttöperiaatteet edellyttävät yhä tehokkaampia ja liikkuvampia joukkoja ja mahdollistavat sodan ajan puolustusvoimien vahvuuden laskemisen.

Puolustusvoimauudistuksen lähtökohtana on Rädyn mukaan kriisin ajan tarve. Sotilaallisen maanpuolustuksen keskeisimpinä perus-

teina säilyvät jatkossakin yleinen asevelvollisuus, alueellinen puolustusjärjestelmä, puolustusvoimien nykyiset lakisääteiset tehtävät sekä Suomen sotilaallinen liittoumattomuus. Uudistuksen toteuttaminen suunnitellaan vuoden 2011 aikana ja sille pyritään saamaan poliittinen hyväksyntä kesään 2012 mennessä. Uudistuksen toimeenpanon päätteeksi Suomella on vuodesta 2015 alkaen suorituskykyiset ja kustannustehokkaat, mutta henkilövahvuudeltaan nykyistä pienemmät sodan ja rauhan ajan puolustusvoimat, joilla kyetään vastaamaan haasteisiin 2020-luvullakin. Uudistuksen onnistuminen tulee Rädyn mukaan edellyttämään väistämättä kipeitä päätöksiä, jotka liittyvät muun muassa rauhan ajan johtamisrakenteen madaltamiseen, joukko-osastoverkon merkittävään harventamiseen sekä puolustusvoimien palkatun henkilöstön määrän vähentämiseen. Uudistuksen toimeenpanon aikana puolustusvoimien toiminnan tasoa joudutaan merkittävästi laskemaan yhä kasvavien kustannus- ja menopaikoiden hallitsemiseksi.

Esitelmänsä päätteeksi kansliapäällikkö Rätty korosti, että muutos tulee asettamaan sekä puolustushallinnon että maan poliittisen johdon kovien haasteiden eteen. Suunnitelma on kyettävä laatimaan ja siihen liittyvät päätökset tekemään tulevan puolen vuoden aikana. Uudistusta toimeenpantessa vuosina 2012 – 2014 puolustusvoimien toiminnan tason lasku aiheuttaa väistämättä osaamisvaheen, joka on kyettävä täyttämään mahdollisimman nopeasti uudistuksen jälkeen. Tavoitteena kuitenkin on, että uudistetut puolustusvoimat ovat suorituskyvyltään vaaditulla tasolla mahdollisimman pian vuoden 2015 jälkeen.

Maailmankaikkeuden synty

Valistusjaoston maanantai-esitelmärajassa 31.10. professori Esko Valtaoja esitti tieteen kannan maailmankaikkeuden synnystä. Esitys oli varsin lennokas ja havainnollinen

Maailmankaikkeus ilmestyi olemaan 13 700 miljoonaa vuotta sitten tapahtumassa, jota harhaanjohtavasti kutsumme alkuräjähdykseksi, vaikka kyseessä ei ollut mikään kasapanoksen kaltainen pamaus jossain avaruuden kolkassa. Aluksi ei ollut mitään, ei edes olemattomuutta, ja sitten -aika, avaruus, ja aine päättivät vai-vautua olemaan olemassa. Miksi? Sitä emme tiedä, sinne saakka eivät parhaat fysiikan teoriamme, eikä kenties edes ymmärryksemme, ulotu.

Mistä voimme tietää moisen? Kuinka voimme vakavissamme puhua maailmankaikkeudesta, joka oli vain sekunnin miljoonasosan ikäinen? Ovatko tähtitieteilijät unohtaneet lääkkeensä annostelurasiaan?

Itse asiassa kyse on havainnoista, ihan omin silmin näkemisestä – ja siitä, että kosmos pelaa reilua peliä. Se noudattaa tunnollisesti omia luonnonlakejaan. 350 vuotta sitten Isaac Newton keksi yhden keskeisen luonnonlain, vetovoimalain. Se kertoi tarkasti, miten tähdet ja planeetat liikkuvat, ja miten laskea tykinkuulan rata, mutta enempi se ei riittänyt. Vasta kun Albert Einstein sata vuotta sitten muotoili suhteellisuusteorian, parannetun version Newtonin painovoimateoriasta, hän huomasi saavansa siitä esille myös yhtälöt, jotka kuvasivat koko maailmankaikkeutta.

Kaavat kertoivat, että kosmoksen täytyy joko hetki joko laajeta tai supistua, loppujen lopuksi samasta syystä kuin ilmaan heitetty kivi joko nousee ylös tai putoaa alas eikä jää leijumaan paikalleen. Kun tähtitieteilijät mittasivat kaukaisten linnunratojen liikkeitä, he totesivat suhteellisuusteorian pitävän kutinsa: galaksit loittone-

vat toisistaan kuin rusinat uunissa paisuvassa mamman rusinapullassa. Itse avaruus, taikina galaksirusinoiden välissä, laajenee joka hetki; rusinat pysyvät paikallaan taikinassa. (Jos tässä vaiheessa alkaa särkeä päätä, ei se mitään. Ei itse Einsteinkaan osannut kuvitella mielessään neliulotteista maailmaa – mutta hän osasi kuvata sen matemaattisesti.)

Pannaan filmi pyörimään taaksepäin. Nyt galaksit ovat yhä lähempänä toisiaan, ja kokoon puristuva maailmankaikkeus on, fysiikan lakeja kiltisti noudattaen, yhä tiheämpi ja kuumempi. Palaamme takaisin kohti alkuräjähdyttä.

Juna kulkee ohitse kiskoja pitkin sadan kilometrin tuntivauhtia, kaksisataa kilometriä etelään Kaajaanista. Ellei matkalla ole tapahtunut jotain tosi kummaa, se lähti alkuasemalta kaksi tuntia sitten. Galaksit loittonevat toisistaan helposti mitattavalla vauhdilla. Ellei aikojen mittaan ole tapahtunut jotain tosi kummaa, 13,7 miljardia vuotta sitten ne kaikki olivat yhdessä ja samassa pisteessä.

Meillä on varmistuksena käytössä aikakone: kaukoputki. Suurimmilla teleskoopeillamme näemme valoa, joka on ollut matkalla yli 13 miljardia vuotta. Siellä kaukana näemme, kuinka tähdet ja galaksit syntyvät nuorena, nykyistä pal-

jon kuumemmassa ja tiheämmässä kosmoksessa. Emme näe aivan aikojen alkuun, mutta jo sekunnin miljoonasosan ikäinen maailmankaikkeus on paikka, jonka käyttäytymisen voimme ymmärtää nykyfysiikan tiedoillamme.

Entäpä kaiken alku, nollahetki? Ilmestyykö maailmankaikkeus tyhjästä satunnaisena kuplana, kvanttifluktuaationa? Vai napsauttiko Jumala metafyyssisiä sormiaan ja sanoi ”Tulkoon valkeus”? Emme tiedä.

Virkistys- ja hyvinvointipäivä 17.1.2012

Espoon Sotaveteraanit ry järjestää Helsingin piirin tuella yhdistyksen veteraani- ja puolisojäsenille virkistys- ja hyvinvointipäivän **Lamminniemen Hyvinvointikeskuksessa Somerolla.**

Klo 9.00 bussi lähtee Kulttuurikeskuksen edestä Tapiolasta Monipuolisen ohjelman jälkeen paluukuljetus Somerolta klo 15.30.

Ilmoittautumiset 29.12.2011 mennessä **Sinikka Lallukalle**, puh. 050 514 6010 tai sinikka.lallukka@kolumbus.fi. Hyvinvointipäivään otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä 25 osanottajaa. Tilaisuus on tarkoitettu jäsenille ja se on heille maksuton.

Borrelioosipotilaan kokemuksia

Olen kesät viettänyt lapsuuteni maisemissa Simon Karsikkoniemessä, Perämeren pohjukassa, joka vastikään on todettu eräksi pahimmaksi punkkialueeksi Suomessa.

Jo 80- 90-luvulla huonon kävelyn vuoksi kävin toistamiseen Tapiolan terveyskeskuksessa. Todettiin korkeat borrelia -arvot.

Jälkeenpäin olen kysynyt minua hoitaneelta lääkäriltä: Miksi ei mitään toimenpiteitä tehty? Vastaus oli: Silloin ei vielä tunnettu borrelioosia.

Kesän 2010 olin jälleen kesäpaikassani Karsikkoniemessä. Sain jälleen punkin pureman. Olin tosi huonossa kunnossa. Tämän vuoden alkupuolella olin Jorvin sairaalan neurologisella osastolla liki kolme viikkoa juuri tuon huonon kävelyn vuoksi. Jorvin diagnoosi oli, että minulla oli Parkinsonin tauti. Oli kuitenkin tapahtunut hoitovirhe. Runsaan virheellisen lääkeytyksen seurauksena sain vain kuuksia kestäneen kroonisen ripulin.

Jorvin neurologinen osasto delegoi Espoon kotihoidon antamaan minulle Parkinson-lääkkeet. Idiottimaista! Kyllähän minä itsekin olisin osannut laittaa 4 tablettia / pv. dosetin lokerikkoon. Kotihoito lähetti lisäksi kovat laskut, joissa laskutusperiaate oli käyntimäärät ja että laskutus tapahtuu ottamalla huomioon myös vaimoni eläke ja että hinta lasketaan meidän bruttoläkkeiden yhteissumman mukaan.

Perustuslain vastaista! Niinpä siten käännytin kotihoitajan ulko-ovelta ja sanoin, ettei tarvitse enää tulla.

Askeltamisen heikkouden vuoksi menin yksityiselle Tapiolan lääkäriasemalla. Heti kättelyssä naispuolinen lääkäri **Kaisa Rahikainen** totesi: Ei sinulla ole Parkinsonin tauti. Sen näkee sinusta päällepäinkin. Sinulla on todennäköisesti borrelioosi. Verinäytteet otettiin heti ja ne osoittivat, että minulla on korkeat borrelia-arvot.

Sukulaismies **Markku Broas**, joka on infektiotautien lääkäri, totesi että minulla oli lottovoitto päästä noin fiksun lääkärin vastaanotolle.

Tapiolan lääkärikeskus pani lähetteen Auroran sairaalaan, joka

puolestaan siirsi lähetteen Jorviin. Tämä pallottelu vei aikaa yli kuuksuden. ”Moni potilas sanookin, että odottaminen on usein huomattavasti rasittavampaa kuin tutkimustulosten kuuleminen.” (Lähde: Lääkärilehden päätoimittaja Ilkka Vartiovaara kirjassaan ”Delfiinin laulu”, WSOY 1996). - Vartiovaara itse menehtyi 2010 kroonisen borrelioosin uhrina 64-vuotiaana.

Jorvin infektiotautien poliklinikka delegoi Espoon Kotisairaalan antamaan minulle 21. päivänä. ts. 25.5. – 13.6.2011 antibioottiinkin suoraan käsivarren verisuoneen. Varmaankin 15 eri hoitajaa kävi ruiskeen antamassa. Moni heistä ihmetteli työkokemuksensa perusteella: Miksi ei panosteta riittävästi borrelioosin hoitoon.

Antibiootti-hoidon ansiosta toivuin erinomaisesti. Hoidon päätyttyä kävelyvaikeudet alkoivat uudelleen, Jorvin infektiotautien

poliklinikka kieltäytyi antibiootti-hoidon jatkamisesta. Yhdysvalloissa antibiootti-hoitoa voidaan jatkaa hyvinkin pitkään, jopa vuosikausia, vaikka borrelia-arvot eivät ole korkealla, mutta taudin oireet ovat.

”Krooninen borrelioosi on nk. suuri matkija. Sen aiheuttamat oireet saattavat muistuttaa suuresti MS-taudin, fibromyalgian, parkinsonin taudin, Alzheimerin taudin, masennuksen, kroonisen väsymysoireyhtymän ja monen muun sairauden oireita” (Lähde Fakta Borrelioosista /Suom Lymen Borrelia).

Esko Posti

**Espoon Sotaveteraanit ry:n
Tukineuvoston järjestämä**

Operetti- ja musikaalikonsertti Espoon Kulttuurikeskuksen Tapiolasalissa 25.1.2012 klo 19

**Kapellimestareina:
Elias Seppälä ja Ville Paakkunainen**

**Solisteina:
Arja Koriseva ja Hannu Lehtonen**

Liput 25 e

**Myynti:
Espoon Sotaveteraanit ry:n toimisto,
Ukonvaaja 4, Tapiola
puh. klo 9–12 (09) 4525 721 tai
sähköpostiosoite: espoon.sotaveteraanit@luukku.com**

**Yhdistyksen Naisjaosto ja
Tukineuvoston jäsenet**

KENTTÄPOSTIA

Hopeasta kysytään

Aion antaa ylioppilaslahjaksi pojantyttärelleni vanhan kahvilusikkakokoelman.

Haluaisin kuitenkin varmistaa, että lusikat ovat aitoa hopeaa eikä mitään korviketta.

Tihrustelen lusikoiden merkin-
töjä, mutta en saa niistä oikein sel-
vää. Tietääkö postimestari, mikä
on hopean merkki?

Paavo

Hopean leima on suorakaiteen muotoinen ja merkki on Ag. Kul-
lan merkki on ovaali ja kirjaintun-
nus Au.

Iisakin kirkko mietityttää

Kun joku homma kestää ja kestää,
niin sanotaan, että sehän on kuin
Iisakin kirkkoa rakentaisi. Mutta
kuinkahan kauan Iisakin kirkon ra-
kentaminen sitten kestikään?

Entä miten Iisak-nimi kirkkoon
liittyy?

Unto

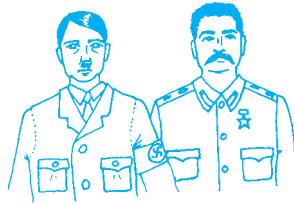

Iisakin kirkon rakentaminen kes-
ti 40 vuotta; vv. 1818-1858. Kirk-
ko on Pietarin tunnetuimpia nähtä-
vyyksiä ja maailman neljänneksi
suurin kupolirakennus. Nimi joh-
tuu bysanttilaisesta munkista Iisak
Dalmatialaisesta, Romanovien su-
vun suojelupyhimyksestä.

Hitleristä ja Stalinista

Sodan aikana tuntui siltä, että ma-
ailmanpalon syyttäjät Hitler ja Sta-
lin olivat vanhoja miehiä, mut-
ta minkä ikäisiä he sodan aikana
mahtoivat olla?

Raimo

Hitler oli syntynyt 1889, joten
1939 hän oli 50-vuotias. Stalin oli
kymmenen vuotta vanhempi, syn-
tynyt 1879, joten maailmansodan
alkaessa hän oli 60-vuotias.

Palsamointi kiinnostaa

Olin hautajaisissa ja syntiset aja-
tukseni alkoivat harhailla kaukai-
sessa historiassa, kun muistelin,
että historian kirjassa oli kerrottu,
kuinka muinaiset egyptiläiset pal-
samoivat ruumiita. Olen unohta-
nut, mitä varten vainajia palsamoi-
tiin ja miten se tapahtui. Nyt asia
rupesi kiusaamaan ja siksi toivon
postimestarin apua.

Esko

Egyptiläiset palsamoivat ruumiita
säilyttääkseen ne sielun kuoleman-
jälkeiseksi asuinpaikaksi. Sisäeli-
met poistettiin ruumiista, joka sen
jälkeen käsiteltiin lipeällä, asfalti-
lla ja setrin tuotteilla. Sitten ruumis
käärittiin siteisiin.

TALVISODAN PÄÄTTYMISEN MUISTOTILAISUUDET ESPOOSSA

Tiistaina 13.3.2012

LIPUNNOSTO

Klo 09.00

Kulttuurikeskuksen edessä

Puhe

Kirkkoherra Antti Rusama

SEPPELTENLASKU

Klo 10.00

Tuomiokirkon sankarihaudoilla

MUISTOJUHLA

Klo 18.00

Tapiolan kirkossa

TUMMA ASU, KUNNIAMERKIT JA TAMMENLEHVÄ

TERVETULOA

Väkivalta ja televisio

Television väkivaltaohjelmat eivät aiheuta väkivaltaa, vakuutti professori emeritus Osmo A. Wiio puhuessaan valistusjaoston maanantaiesitelmäsarjassa syyskuun 19. päivänä Tapiolan palvelutalossa.

Viestinnän tutkijana joudun joskus ristiriitaan ”yleisen käsityksen” kanssa kun puhutaan joukkoviestinnän, kuten television vaikutuksista ihmisten käyttäytymiseen. Hyvin tavallinen käsitys on, että mitä enemmän televisiossa esitetään väkivaltaa, sitä enemmän väkivaltaa yhteiskunnassa esiintyy. Ei se pidä paikkaansa, totesi prof. Wiio.

Japani kilpailee Yhdysvaltojen kanssa television päivittäisen katsomisen kokonais-

ajasta. Japani on kuitenkin henkirikosten määrällä mitattuna maailman turvallisuuksiin kuuluva maa, vaikka siellä esitetään paljon varsin väkivaltaisia ohjelmia. Olen itse ollut sitä Tokiossa todistamassa. Yhdysvalloissa on suhteellisen paljon henkirikoksia, mutta henkirikosten suhteellinen määrä on noin kaksinkertainen Suomeen verrattuna.

Ylivoimaisesti eniten henkiri-

koksia tehdään Afrikan ja Etelä-Amerikan maissa, joissa televisiota ei ole tai niitä on hyvin vähän.

On myös esitetty, että väkivaltaiset videopelit aiheuttavat väkivaltaista käyttäytymistä. Kuiden amerikkalaisen professorin tuore tutkimus kuitenkin varmistaa eräiden aikaisempien tutkimusten tuloksia. Niiden mukaan tutkimustulokset ovat ristiriitaisia, mutta pysyvää vaikutusta ei ole voitu esittää.

Ehkä yllättäen Suomi kuuluu Euroopan väkivaltaisimpiin maihin henkirikosten määrällä mitattuna. Suomalaisten väkivaltatutki-

musten mukaan televisiolla ei ole mitään todistettua yhteyttä asiaan. Henkirikoksia tehdään oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen mukaan selvästi ylivoimaisesti eniten Pohjois-Suomessa. Niihin liittyy säännöllisesti alkoholi ja aseena on veitsi. Usein miesten ryyppyporukka riitelee mitättömistä asioista ja lopulta tartutaan aseeseen.

Joukkoviestinnällä saattaa ehkä olla joissakin tapauksissa ns. maltilvaikutus, joka johtaa väkivaltaiseen tekoon. Näitä tekoja on kuitenkin niin vähän, että ne eivät sinänsä näy tilastoissa.

Kuntoloma 16. - 19.4.2012 Lamminniemen Hyvinvointikeskuksessa

Sosiaalijaoston tukema kuntoloma järjestetään huhtikuussa Lamminniemen Hyvinvointikeskuksessa. Loma on tarkoitettu RS, RP ja MR-tunnuksen omaaville sekä veteraanien puolisojäsenille.

Lomapakettiin kuuluu edestakainen kuljetus Somerolle, majoitus kahden hengen huoneessa, täysihoido, kaksi 45 min. hierontaa ja jalkahoito. Muita hoitoja voi varata suoraan kylpylästä.

Tarkemmat tiedot Pertti Siréniltä puh. 0440 303 142, samoin ilmoittautumiset 19.3.2012

OLAVI KANTELE

Hallan talo Seurasaarella

Isänmaallinen hortensia

Toimin aikoinaan Kainuussa valtakunnallisen *Uuden Suomen* alue-toimittajana, mutta tein juttuja monelle muullekin julkaisulle. Eräs ahkerimpia juttujen tilaajia oli silloinen Suomen Kuvalehden päätoimittaja ja vanha ystäväni **Leo Tujunen**.

Kerran hän soitti minulle ja pyysi, että menisin tekemään juttua Hyrynsalmella sijaitsevista kuuluisasta *Hallan Ukon Jääkäripirtistä*. Hän oli kuullut, että tuo perinteinen talo aiottiin hävittää maan päältä, kun ei millään instanssilla tuntunut olevan varoja sen ostamiseen Hallan Ukon perikunnalta tai sen ylläpitämiseen.

Halla oli ollut vapaussodan aikana erittäin tärkeä etappi jääkäreille ja sen isäntä Juho Heikkinen isänmaallinen ja jääkärihenkinen mies, joka oli sodan aikana majoittanut ja suojellut satoja jääkäreitä. Talon oli näytellyt huomattavaa osaa jääkäri liikkeen historiassa eikä sitä pitäisi Tujusen mielestä missään tapauksessa hävittää. Hän ajatteli, että jos Suomen Kuvalehden, joka oli jo silloin vaikutusvaltainen lehti, tehtäisiin iso juttu, se voisi herättää lahjoitushenkisiä

piirejä säilyttämään tuon ainoalaatuisen jääkärimuiston.

Toteutin Leo Tujusen pyynnön. Ajoin Hyrynsalmelle ja tein lehteen ison jutun Hallasta. Hallan Ukko, jonka itsekin olin nähnyt ilmielävänä lapsuudessani hänen vieraillessaan Kajaaniissa, ei enää elänyt. Hänen pitkäpartainen hahmonsä herätti aina suurta huomiota hänen kävellessään kaupungin katuja muistaakseni harmaassa talonpoikaistyylisessä asussa.

Hallan Ukon poika ja hänen miniänsä, talon silloinen **Elsa**-emäntä ottivat minut ystävällisesti vastaan. He esittelivät minulle kuuluisaa ja komeaa hirsistä rakennettua perinnetaltoa, jonka pirttikin oli sadan neliön suuruinen. Kiersimme myös laajan pihapiiriin ja mukanani ollut kuvaaja otti ahkerasti valokuvia.

Kahvit oli katettu isännän työhuoneen pöydälle. Siinä rupatellessamme ihailin keskellä pöytää suuressa ruukussa komeilevaa runsaasti kukkivaa sinistä hortensiaa, jolloin Elsa-emäntä mainitsi, että se oli itsensä Hallan Ukon istuttama eivätkä he olleet raskineet sitä hävittää, kun se kukki komeas-

ti ympäri vuoden.

Kun emäntä näki ihastukseksi, hän katkaisi minulle muistoksi ison kukkivan oksan.

Palattuani kotiin Kajaaniin pännin heti oksan juurtumaan isoon vesiastiaan eikä kulunut aikaa, kun siihen ilmestyi juuret, jolloin istutin sen multaruokkuun. Ennen pitkää siihen tuli hennon vaaleansinisiä kukkia ja se kukki monta vuotta ja ilahdutti minua suuresti. Esittelin sen kaikille kävijöille isänmaallisena hortensianani. Hortensia kasvoi vuosien mittaan komeaksi ja suureksi, mutta kun muutin Espooseen, minun oli pakko lausua jäähyväiset kaulalle isänmaalliselle kukalleeni.

Ja Hallan Jääkäripirtille kävi todella hienosti. Se purettiin ja siirrettiin Helsingin ulkomuseoon, Seurasaareen. Siellä se seisoo tänäkin päivänä herättäen ihastusta ja isänmaallisia muistoja maamme historiasta. Leo Tujunen oli vahvasti sitä mieltä, että Suomen Kuvalehden juttu herätti asianomaisissa vaikuttajapiireissä halun säilyttää ja museoida Hallan Jääkäripirtti.

Anja Katavisto

Muistikuvia sotavuosilta ja niiden jälkeenkkin

Kun sodan päätyttyä palasin siviilielämään, ei muistini mukaan kukaan kysellyt mitään sodasta – en muista, että edes kotona olisi kukaan ollut kiinnostunut elämästämme sodan aikana. En edes itse muistellut. Tärkeää oli vain, miten elämä eteenpäin järjestyy. Nyt ne yli kuudenkymmenen vuoden kuluttua joskus palautuvat mieleeni. Olin vuoden verran Itä-Karjalassa Kolatselässä. Asuimme Rautaruukin alueen ulkopuolella. Muistan hyvin, kun jouduin pienen ryhmän mukana hiihtäen komennukselle Onkilammelle. Kun tehtävämme oli suoritettu, kaikki toiset lähtivät majapaikkaamme paitsi minä. Olin katsellut kauniin näköistä karjalais-taloa ja mieleni teki tutustua rakennukseen vähän tarkemmin.

Tutustuminen karjalaiseen maa-laistaloon

Tiesin, että saman katon alla asuivat sekä ihmiset että kotieläimet. Alakerroksessa asuivat eläimet; lehmät, hevoset ja kanat ym, yläkerroksessa ihmiset. Niinpä rakennuksen nurkalta nousivat portaat yläkertaan – kuitenkin leveän kattoräystään suojassa. Nousin yläkertaan, koputin ovelle ja astuin sisälle pirttiin. Ovea vastapäätä oli seinällä pyhäinkuva, sen ja oven välissä komea iso pöytä, pöydän kohdalla seinän vieressä penkki. Siis valmis ruokapöytä. Tuoleja en edes huomannut. Enkä edes mitään muuta-kaan. Tosin emäntä oli pirtissä ja tuli tervehtimään. Huomasin vielä pikkutyön lattialla. Kysyin emännältä jotakin sanoakseni: Kuinka vanha tyttö on ja mikä sen nimi on? Emäntä vastasi ”toisella vuolla” ja tytön nimi on **Alisa**. Emme kovin paljoa puhelleet, minulle riitti, kun huomasin ymmärtäväni Karjalan murretta ihan riittävästi.

Joskus myöhemmin käydessäni Onkilammella emäntä pyysi minua tuomaan myrkkyyä käydessäni lomalla Suomessa. Minä en ollut ihan varma, mitä se myrkkyy tarkoitti ja kysyin: ”Mitä sinä teet myr-

kyllä?” Vastaus: ”Ka, keitän saippuaa.” Ja emäntä sai lipeäkiveä ja toivottavasti myös saippuaa. Ehdin käydä vain muutaman kerran Onkilammella. Ehdin tänä aikana nähdä kaikki lapset paitsi vanhinta poikaa **Villeä**, joka oli kansanopistossa Suomessa. Hänet tapasin noin 50 vuoden kuluttua Kolatselässä omassa talossaan. Eli se oli seuraavalla matkalla.

Kolatselässä 50 vuoden kuluttua

Huomasin 1990-luvulla, että oli mahdollista käydä omalla autolla Venäjällä. Asia kiinosti minua niin paljon, että kävin matkatoimistossa kysymässä tarkemmin vierailuohjelmasta. ”Teillä pitää olla Suomessa varattu ja maksettu huone hotellista.” Se järjestyi helposti, varasin huoneen ja sitten vain matkalle. Vuosien mittaan tämä asia muuttui sen verran, että tarvittiin lisäksi viisumi ja auton vakuutukset. Mutta kaikesta on mahdollista selvittää. Niinpä sitten kävinkin 1990-luvulla joka vuosi Venäjällä ja nimenomaan Kolatselässä. Mukaan otin varmuuden vuoksi Suomen yleiskartan vuodelta 1943. Hankalilita tuntuivat Venäjän tullimuodollisuudet rajalla. Muistaakseni pisin odotusaika rajalla oli kolme tuntia. Matkan varrella ei tullut vaikeuksia. Tiet olivat tieviitoin merkityt, liikenne oli hiljaista. Ensimmäinen pysähdys oli Sortavalassa, olinhan siellä käynyt sodankin aikana. En jäänyt pitkäksi aikaa tutustumaan kaupunkiin. Ensimmäinen varsinainen pysähdys oli Laatokan rannalla. Siellä pidin tauon. Matka jatkui tietä pitkin kunnes saavuin Pitkärantaan. Huomasin kyllä, että Venäjän aikana oli Pitkärantaan rakennettu joitakin taloja, mutta hotelli löytyi helposti. Se oli tavallisessa asuintalossa, jossa yksi huoneisto oli varattu hotelli-käyttöön.

Hotellissa neuvottiin, ettei autoa voi jättää yöksi kadulle. Suositeltiin myös tien toisella puolella olevaa Kanervan taloa. Kanerva

on kuulemma ottanut autoja yöksi pihalleen. Sieltä löytyi hyvä paikka autolle. Sitten teki mieli haukka jotain suuhun pantavaa. Sitäkin oli saatavana. Nukutun yön jälkeen lähdin jatkamaan eteenpäin. Ennen pitkää olin Kolatselässä ja pysähdyin ensin ihmettelemään, missä oikein olin. Tuttu paikkahan se oli, vaikka entinen komea karsikko oli hävinnyt. Ulkosalla ei näkynyt ristien sieluakaan. Ehkä syynä oli pyhäpäivä. Mutta olihan tie tuttu ja suunta selvillä: oikealle lähti tie Onkilammelle ja vasemmalle kylän läpi. Lähdin vasemmalle. Tie oli entisen kaltainen, täynnä kuoppia. Mutta katse seurasi mieluiten kylän taloja. Ne olivat harmaita, maalaa-mattomia, mutta kylä näytti kuitenkin yhtenäiseltä ja kauniiltakin. Ihmisiä ei näkynyt, vaikka heitä juuri olisin halunnut nähdä voidakseni kysyä jotain tietoja Onkilammista ja sen asukkaista. Huomio kiintyi sen vasemmalla puolella olevaan rakennukseen, jonka parveke oli hyvin säilyneen näköinen. Parveke kuului tosin jokaiseen taloon.

Auto oli pysäytetty tien oikealle puolelle. Siellä oli myös talo parvekkeineen, mutta nyt huomio kiintyi pihalle tullessiin ihmisiin. Ensimmäiset ihmiset, joita voisin puhutella. Pihalla kysyin: ”Puhutteko suomea?”

”Kyllä me suomea puhutaan”, vastasi nainen. Otin taskusta kuvan, joka oli otettu Onkilammen pihalla yli 50 vuotta aikaisemmin. ”Tiedätekö mitään Onkilammen väestä? – ”Minä olen Onkilammen Alisa”, vastasi nainen ja osoitti valokuvasta pientä tyttöä. Alisa kutsui meidät sisälle ja kertoi perheen vaiheista sodan jälkeen. Heille oli ilmoitettu, etteivät he voi asua enää Onkilammessa, vaan heidän oli muutettava kylään. He saivat asuttavakseen talon kylästä. Kotieläimet päätyivät kylän kolhoosiin, ihmiset taloon. Siitä on muodostunut kesäasunto. Heillä on myös asunto Petroskoissa. Sieltä käsin Alisa voi käydä lastentarhassa ja hänen miehensä **Vo-**

lodja tehtaassa. Volodja on myös karjalaisia, mutta puhuu mieluummin venäjää. Venäjä on muidenkin ehkä eniten käyttämä kieli.

Alisa ehdotti, että voisimme käydä katsomassa Villeä, jonka talo on myös lähellä. Kävimme siellä, mutta yösjahan oli Pitkärannassa, joten ensi visiitti jäi lyhyeksi. Mutta

kanssakäyminen on jatkunut oikeastaan vilkkaana. Alisa on useitakin kertoja käynyt Suomessa esimerkiksi Karjalanliiton kutsumana kuoronsa mukana. Itse olen paitsi omalla autolla myös Sotaveteraanien järjestämien retkien mukana tutustunut Karjalaan. Eräällä tällaisella matkalla oli tilaisuus Pet-

roskoissa vieraila Alisan ja Volodjan kaupunkiasunnossakin. Itse tunnen kokeneeni ihmeellistä johdatusta matkoilla, kuten esimerkiksi sen, että jokin voima pani pysähtymään juuri sen talon kohdalla, mihin olin matkalla.

Olavi Kantele

KULTTUURIJAOSTO

Kevään teatteriohjelmat 2012

Helsingin kaupunginteatteri ma 6.2.2012 klo 19.00

Kari Hotakainen IHMISEN OSA

Pääroolissa **Ritva Valkama**, muissa rooleissa **Markku Huhtamo, Sanna-Kaisa Palo, Teemu Palosari, Jaakko Saariluoma, Armi Toivanen, Kari-Pekka Toivonen, Leena Uotila, Aslak Mamadou**.

Vilpitön viisaus ja syvä huumori kohtaavat, kun näytelmässä puheella myydään ja ostetaan enemmän kuin koskaan. Nyt myydään mielikuvia. Kun sanat loppuvat, on tekojen aika. Ei ihme, että ensi-iltayleisö aplodeerasi seisaaltaan.

Bussikuljetus.

Kesto 2 h 40 min, väliaika.

Hinta 42 e

Varaukset 4.1.2012 mennessä

Eeva Kalin 040-756 8219

**Suomen Kansallisooppera
to 12.4.2012 klo 19.00**

Baletti BAJADEERI

Tarujen Intiaan sijoittuva baletti on 1800-luvun venäläisen baletin mestariteoksia: suuri speaktaakkeli valtavine joukkokohtauksineen, värikylläisine pukuineen ja mahtavine lavastuksineen.

Bussikuljetus.

Kesto 2 h 50 min, 2 väliaikaa

Hinta: tammenlehväveteraanit 14 e, eläkeläiset 55 e

Varaukset 12.2.2012 mennessä

Lotta Riisalo 412 8948

TOIMINTAKALENTERI

Joulukuu 2011 – helmikuu 2012

Toimintaryhmät

Soitinyhtyeen harjoitukset torstaisin klo 18 (tarvittaessa) Aarnivalkean koululla. **Kuoron harjoitukset perjantaisin klo 15.45-18.30.** Tapiolan palvelukeskuksessa (TPK). **Kuntovoimistelua:** Tapiolan kuntosali (Kauppamiehentie) **tiistaisin klo 11-12** ja **perjantaisin klo 13-14** (Väinö Rantio). Leppävaaran uimahallin kuntosali (Veräjätienkatu 15) **tiistaisin** ja **torstaisin klo 10-11** (Aimo Virkki). Tapiolan palvelukeskus (TPK) **tiistaisin** ja **torstaisin klo 9.30-11.** **Lentopalloa** Tapiolan urheiluhalli **maanantaisin** ja **perjantaisin klo 10-11.30** (Eero Rasanen). **Ilma-aseammunta** Tuulimäen liikuntatilat (TUU) **maanantaisin klo 13-14** ja **torstaisin 12-13** (Väinö Rantio). **Petankki** Tuulimäen liikuntahallissa **torstaisin klo 10.30-12** (Väinö Rantio). **Hiihtotapahtumat. Erikoistapahtumista** Länsiväylässä. Toimintaryhmät kokoontuvat koko vuoden kesäkuukausia lukuun ottamatta.

Toimintakalenterissa käytetyt lyhenteet

EHT Espoon hengellinen toimikunta, KI Kirkkonummenjaosto, KJ Kulttuurijaosto, KR Kuoro, KU Kuntoliikuntajaosto, LE Lehtijaosto, NA Naisjaosto, PT Pohjoinen jaosto, SO Sosiaaliijaosto, TU Tukineuvosto, VJ Valistusjaosto, EKK Espoon kulttuurikeskus, TPK Tapiolan palvelukeskus, TUU Tuulimäen väestönsuoja, UKV Ukonvaajan toimisto.

MARRASKUU

Ma-Su

28.11.-5.12

10.00- Joulukorttien, itsenäisyyspäivänkynttilöiden,
20.00. heijastimien ym. myynti Sampokujalla NA

JOULUKUU

Kunnan järjestämä veteraanien juhla, aika avoin. KI

Ti 6.12 **Itsenäisyyspäivän juhlallisuuDET**

15.00 Itsenäisyyspäivän juhlakonsertti Barona Arenalla.

Ti 6.12. **Kirkkonummi**

11.30 Seppelten lasku sankariristille, kaksikielinen jumalanpalvelus Kirkkonummen kirkossa.

13.00 Kahvitilaisuus (kunta)

14.00 Juhla (kunta) KI

Pe 9.12.

14.00 Pohjoisen jaoston joulujuhla Fontana Lepolammassa. PT, KI

Ma 12.12.

15.00 Naisjaoston järjestämä puurojuhla TPK:ssa. NA

Ti 13.12.

13.00 Veteraanitapaaminen seurakuntatalolla. KI
19.00 Suomen Kansallisooppera. Aarre Merikannon ooppera ”Juha”. Hinnat: tammenlehdä-veteraanit 14 €, eläkeläiset 70 €. Lotta Riisalo 09 4128 948. KJ

La 31.12. Espoon Sotaveteraanilehden 1/2012 aineiston viimeinen jättöpäivä. LE

TAMMIKUU 2012

Kirkkonummen jaoston teatterimatka, aika avoin. KI
Sotaveteraanipiirin mestaruushiihdot.

Pe 6.1.

10.00 Loppiaisen perinteinen kuntokävely/hiihtöpäivä Tapiolan Silkkiniityllä. KU

Ma 9.1.

14.15 Valistusjaoston esitelmätilaisuus TPK:ssa. Aiheet katso erillinen ilmoitus. VJ

Ti 10.1.

13.00 Veteraanitapaaminen Kirkkonummen seurakuntatalolla. KI

Ma 16.1.

14.15 Valistusjaoston esitelmätilaisuus TPK:ssa. VJ

Ti 17.1.

Piirin kustantama virkistyspäivä **Someron Lamminniemessä**. Katso tarkemmat tiedot lehdestä. SO

Ke 18.1.

14.00 Keskiviikkotanssit EKK:ssa. NA, SY

- Ma 23.1.
14.15 Valistusjaoston esitelmätilaisuus TPK:ssa. VJ
15.30 Naisjaoston sisarilta TPK:ssa. Kevätkauden avaus. Uusien jäsenten tutustumisillanvietto. NA

- Ke 25.1.
19.00 Tukineuvoston konsertti EKK:ssa. TU

- Ma 30.1.
14.15 Valistusjaoston esitelmätilaisuus TPK:ssa. VJ

HELMIKUU

Valatilaisuus Upinniemessä, aika avoin. KI

- Ma 6.2.
14.15 Valistusjaoston esitelmätilaisuus TPK:ssa. VJ
19.00 Kari Hotakaisen näytelmä ”Ihmisen osa” Helsingin Kaupunginteatterissa. Pääroolissa Ritva Valkama. Hinta 42 €. Varaukset 4.1.2012 mennessä. Eeva Kalin 040 756 8219. Bussikuljetus. KJ

- Ma 13.2.
14.15 Valistusjaoston esitelmätilaisuus TPK:ssa. VJ
15.30 Sisarilta. ”Yhden naisen matka Turkissa v. 1983. Mirjam Martikainen kertoo. NA

- Ti 14.2.
13.00 Veteraanitapaaminen Kirkkonummen seurakuntatalolla. KI

- La 18.2.
13.00 Kirkkonummen jaoston 20-vuotisjuhla, lounas. KI

Viikko 8 Espoon Sotaveteraanilehti 1/2012 ilmestyy. LE

- Ma 20.2.
14.15 Valistusjaoston esitelmätilaisuus TPK:ssa. VJ

- Ti-ke
21.-22.2 Sotaveteraaniliiton hiihtokisat Hämeenlinnassa.

- Ke 22.2.
14.00 Keskiviikkotanssit EKK:ssa. NA, SY

Ma 27.2. Espoon Sotaveteraanilehden 2/2012 aineiston viimeinen jättöpäivä. LE

- Ma 27.2.
14.15 Valistusjaoston esitelmätilaisuus TPK:ssa. VJ

- 15.30 Naisjaoston kevätkokous. NA

Kehotamme teitä ystävällisesti seuraamaan Länsiväylästä ilmoituksiamme ja niihin tulevia mahdollisia lisäyksiä ja muutoksia!

Valistusjaoston esitelmätilaisuudet keväällä 2012

Tapiolan Palvelukeskuksessa maanantaisin klo 14.15

- 9.1. **Uniterapeutti Susan Pihl**
Uni ja terveys

- 16.1. **Prikaatikenraali Finn-Göran Wennström**
Veteraanien edunvalvonnan nykytilanne

- 23.1. **Taiteilija Seppo Hovi**
”Hengen aseina” –tarinaa sotiemme tiedotus- ja viihdytystoiminnasta

- 30.1. **Professori Martti Häikiö**
P.E.Svinhufvudin työ Suomen hyväksi

- 6.2. **Liikennelääketieteen erikoislääkäri Mikael Ojala**
Autoilu ja ikä

- 13.2. **Vuoden talousvaikuttaja, johtaja Leena Mörttinen**
Mitä talouskriisin jälkeen?

- 20.2. **Dosentti Hannu Rautkallio**
Uutta tietoa jatkosodan loppuvuosista

- 27.2. **Suurlähtettiläs Erkki Huittinen**
Kreikan kriisin taustat

- 5.3. **Dosentti Olli Saksela**
Miten luomiin ja ihomuutoksiin tulee suhtautua

- 12.3. **Suurlähtettiläs Jaakko Blomberg**
Vakauden kaipuu. Kylmän sodan loppu ja Suomi

- 19.3. **Pääjohtaja Elias Ekdahl**
Suomen maaperän rikkaudet ja niiden hyödyntäminen

- 2.4 **Kenraali Jaakko Valtanen**
Maanpuolustuksella ehkäistään ongelmia

- 16.4 **Osastonhoitaja Kirsti Virta**
Veteraanikuntoutusta sydämellä ja ammattitaidolla

- 23.4. **Johtaja Antti Mäkinen**
Suunnitelmat Tapiolan kehittämiseksi ja niiden toteutuminen

ESPOON SOTAVETERAANIT/KUNTOLIIKUNTA

KUNTOKORTTI

Nimi _____

Puh. _____

Taulukkoon merkitään (X) vähintään 1/2 tuntia kestävät liikuntatapahtumat.
Kortti palautetaan 16.5. 2012 mennessä Väinö Rantiolle tai Ukonvaajaan.

Aika	Kävely	Uinti	Kuntosali	Lentopallo	Yht. kpl
Viikko 1					
Viikko 2					
Viikko 3					
Viikko 4					
Viikko 5					
Viikko 6					
Viikko 7					
Viikko 8					
Viikko 9					
Viikko 10					
Viikko 11					
Viikko 12					
Viikko 13					
Viikko 14					
Viikko 15					
Viikko 16					
Viikko 17					
Viikko 18					
Viikko 19					